Тошкент ҳақиқати

№ 74 (10.500).
1993 йил 29 июнь сешанба
Нархи 10 сўм.

1920 йил 11 декабрдан нашр этилмоқда.

Вилоят ижтимоий-сиёсий газетаси

Сешанба, пайшанба ва шанба кунлари чиқади.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ҚАРОРИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МУСТАҚИЛЛИГИ КУНИНИНГ ИККИ ЙИЛЛИГИГА ТАЙЁРГАРЛИК КЎРИШ ВА УНИ БАЙРАМ ҚИЛИШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Республикаси мустақиллиги куни икки йиллигини 1993 йил 1 сентябрда байрам қилишга ўз вақтида тайёргарлик кўриш ва қайта тикланаётган миллий қадриятлар, анъаналар ва урф-одатларни кенг тарғиб этиш, ёш авлодни ватанпарварлик ва миллий ифтихор руҳида тарбиялаш, шунингдек байрамни юксак ғоявий ва маданий-бадиий савияда ўтказишни таъминлаш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси қарор қилади:

1. Ўзбекистон Республикаси мустақиллиги кунининг икки йиллигини байрам қилишга тайёргарлик кўрувчи ва уни ўтказувчи ташкилот комитети иловада кўрсатилган таркибда тузилсин.

Ташкилот комитетига Тошкент шаҳрида тантаналар ўтказишнинг ташкилий, маданий-маърифий ва молиявий масалаларини ҳал этиш билан боғлиқ бўлган аниқ-равшан тадбирларни 20 кун муддатда ишлаб чиқиш ва тасдиқлаш топширилсин.

2. Қорақалпоғистон Республикасида, вилоятларда ва Тошкент шаҳрида юбилей комиссиялари тузиш мақсадга мувофиқ, деб ҳисоблансин. Қорақалпоғистон Республикаси Олий Кенгашининг раҳбарияти, вилоятларнинг ҳокимлари ва Тошкент шаҳри ҳокими мазкур комиссияларга шахсан бошчилик қилсинлар.

3. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятларнинг ва Тошкент шаҳрининг ҳокимлари Ўзбекистон Республикаси мустақиллиги кунининг икки йиллигни байрам қилиш билан боғлиқ бўлган тадбирларни ишлаб чиқсинлар ва бу тадбирлар жойларда юксак савияда амалга оширилишини таъминласинлар.

4. Республика вазирликлари ва идораларининг, фирқалар ва ёшлар ташкилотларининг, ижодий уюшмалар ва жамғармаларнинг раҳбарлари маданият ва санъат арбоблари, олимлар ва республиканинг донгдор кишилари иштирокида республика мустақиллиги кунининг икки йиллиги байрамига бағишланган ижодий учрашувлар, илмий-амалий анжуманлар, санъат фестиваллари, халқ ижоди кўриклари ва бошқа тадбирлар уюштиришга алоҳида эътибор берсинлар.

5. Оммавий ахборот воситаларига республика мустақиллиги кунининг икки йиллиги байрамига тайёргарлик қандай бораётганини, мустақил Ўзбекистоннинг қарор топиш тарихини, унинг ички ва ташқи сиёсатини батафсил ёритиб бориш тавсия этилсин.

Вазирлар Маҳкамасининг Раиси
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1993 йил 28 июнь.

(Ушбу қарорга илова газетанинг навбатдаги сонида босилади).

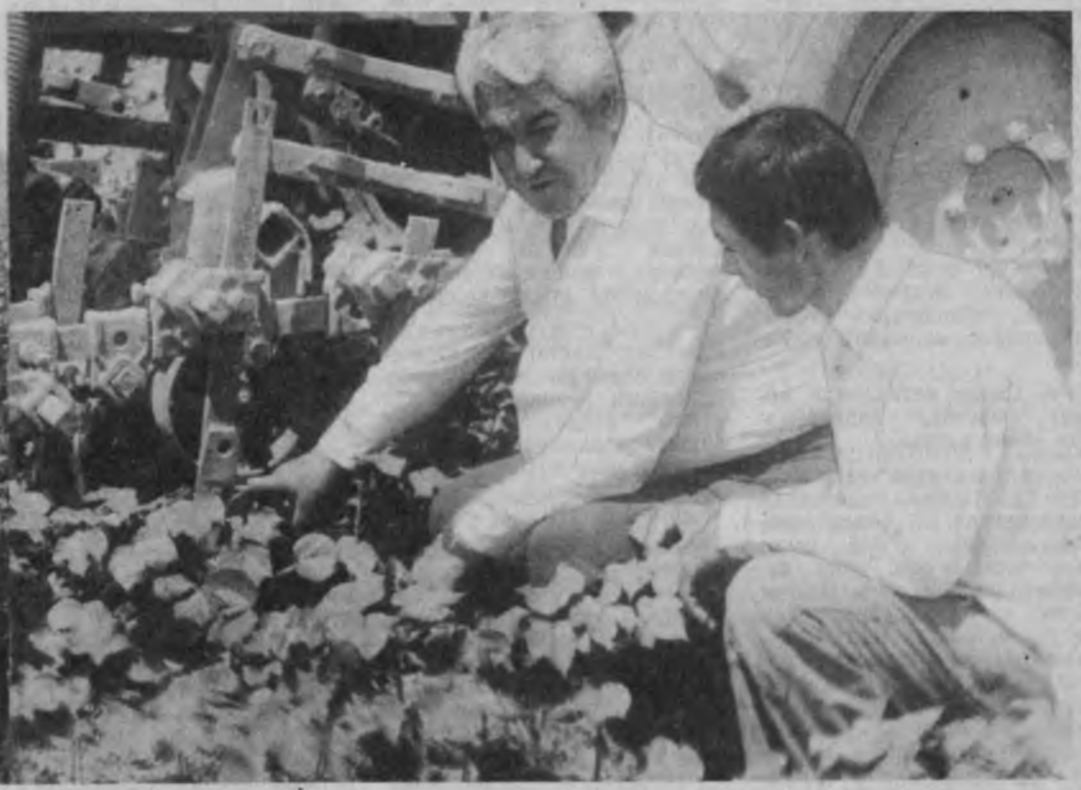

ҲОСИЛОТНИНГ ТАШАББУСИ

Тадбиркорлик, омилкорлик бор ерда муаммолар тезроқ ҳал этилади, қийинчиликларни енгиш осон бўлади. Буни Ўртачирчиқ районидаги «Истиқлол» жамоа хўжалиги мисолида ҳам кўриш мумкин. Хўжаликда бу йил 850 гектар майдонда пахта, 160 гектар ерда каноп, 200 гектар ерда дон ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришга аҳд қилинган.

Ана шу эзгу мақсад йўлида об-ҳаво анча серёғин ва мураккаб келган бу йилги шароитда барча имкониятлар сафарбар этилмоқда. Илғор тажрибалар ишга солинаётир.

Гап шундаки, ҳаво серёғин келганлиги учун далаларга занжирли тракторларнинг қайта-қайта киришига тўғри келди. Оқибатда катта майдонларда тупроқ зичлашиб ўсимликнинг эркин авж олиши қийин бўлиб қолди. Ана шундай пайтда хўжалик бош ҳосилоти Абдували Ғаниев ташаббус билан чиқди. У қатор ораларида ишлайдиган культиваторларнинг ишчи қисмларини кўпайтиришни таклиф этди. Бор ишчи қисмлар ёнига тупроқни 30 — 36 сантиметр чуқурликда юмшатадиган қўшимча 12 та юмшатгич ўрнатилди. Шундай қилиб, культиваторнинг ишчи қисмлари сони 45 тага етказилди. Механизаторлар қайтадан ускуналаган ҳар бир культиваторни ғоят маҳорат билан бошқара бошладилар. Бунда ҳар бир даланинг ҳолати, ўсимликнинг ривожи ҳисобга олиниб, тезликнинг бир меъёрда бўлиши таъминланмоқда. Натижа яхши бўлди. Айниқса, қатқалоқ босган ерлардаги ғўза қатор ораларини янги усулда юмшатишнинг фойдаси шундоққина билинди: ғўза атрофидаги тупроқ майин қилиб юмшатилди. Ўсимлик ҳаводан, озуқадан яхши баҳра ола бошлади. Ривожи тезлашди. Бундан ташқари ҳар бир сувдан сўнг тупроқ етилиши билан культивация ўтказилмоқда. Бунда ҳам иш сифатига катта эътибор берилаётир. Айни кунларда далаларни кўздан кечирган киши деҳқонларнинг маҳоратига тан беради. Ғўза гуркираб ўсмоқда. Шонага кириб гулламоқда.

СУРАТДА: хўжаликнинг 9-бригадаси пахтазорлари. Бош ҳосилот Абдували Ғаниев ва механизатор Тиллабой Рўзибоевлар культивация олдидан ўзаро маслаҳатлашмоқдалар.

П. ЭРГАШЕВ.
Муаллиф олган суратлар.

КАРАМ ЭКИНИ ЎРНИГА

ТОШКЕНТ. Тўлабий номли жамоа хўжалигининг Ашрали Иброҳимов бошлиқ бригадаси деҳқонлари сабзавот экинларидан мўл ҳосил олмоқдалар. Ўтган йили ерлар кузда ўғитланиб, ҳайдаб қўйилганлиги, эрта баҳорданоқ сара кўчатлар экилиб, парвариш обитобида ўтказилганлиги туфайли яхши кўрсаткичларга эришилмоқда. 62 гектар майдоннинг ҳар қаричи деҳқон эътиборида, иш оилавий пудрат усулида ташкил этилганлиги туфайли самарадорлик юқори бўлмоқда. Буни Бўрибой Ваҳобов звеноси мисолида ҳам кўриш мумкин. Бу звенода кузда 40 сотих жойга сабзи уруғи сепилган эди. Ўтдан тозалаш, суғориш, қатор ораларини юмшатиш сингари агротехник тадбирлар вақтида ўтказилди. Шу туфайли сабзи яхши ривожланди. Ҳосили бўлиқ бўлди. Дастлабки ҳисоб-китобларга қараганда режадаги 11 тонна ўрнига 15 тонна маҳсулот топшириш мўлжалланмоқда.

Звенода, шунингдек, ярим гектарлик майдондаги карам ҳосили ҳам баракали бўлди. Шу кунга қадар 16 тонна ҳосил етказиб берилди. Карамдан бўшаган майдонлар пешма-пеш ҳайдалиб, кечки сабзи учун тайёрланиб, жўяк олиб қўйилмоқда.

Бригаданинг Абдуқаҳҳор Мақсудов бошлиқ оилавий ижарачи звеноси деҳқонлари ҳам режани ошириб бажариш учун ҳамма имкониятларни ишга солмоқдалар. Бу звенода ҳам айни кунларда сабзавот топшириш қизғин бормоқда.

Т. ДУСОНОВ.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ЖУРНАЛИСТЛАРИГА, МАТБУОТ ВА ОММАВИЙ АХБОРОТ ВОСИТАЛАРИ ХОДИМЛАРИГА

Ҳурматли дўстлар!
Азиз ва муҳтарам сўз усталари!

Барчангизни 27 июнь — катта шодиёна, касб байрамингиз таъсис этилгани муносабати билан самимий муборакбод этаман.

Мустақил Ўзбекистон ҳаётида — миллий уйғонишда, халқнинг руҳини кўтаришда, порлоқ истиқбол сари бошланган юксак парвозда ушбу байрам, унинг аҳамияти муносиб ҳисса қўшажагига ишончим комил.

Бугун Ватанимизда юз бераётган тарихий воқеаларни буюк боболаримиз руҳи қўллаб турибди. Бетакрор истеъдод нурларини эзгулик йўлида сарф этмоқ, сўз ва иш қадрини баланд тутиб яшамоқ ижод аҳлининг муқаддас бурчидир.

Биз бугун кўп йиллар истибдод мафкураси исканжасида яшаб, халқимизнинг мўътабар қадриятларини, орзу-умидларини ардоқлаб, асраб, иймон ва эътиқод билан меҳнат қилган авлод ва аждодларимизни чексиз ҳурмат билан тилга оламиз.

Сўз — ҳам кучли, ҳам кескир бир қуролдирки, уни эҳтиёткорлик билан, оқилона ишлатмак зарур. Бу қуролни нияти пок, мақсади ҳалол, ватанимизни, эл-юртимизни севиб хизмат қилишга бел боғлаган инсонларга топшириш лозим.

Эндиликда мустақил давлатимиз, меҳнаткаш халқимиз олдида жуда кўламли ва муҳим вазифалар турибди. Дунё аҳли билан муносабатларимиз, иқтисодий-сиёсий, маданий-маърифий алоқаларимиз, ички сиёсатимиз, бозор иқтисодиёти муаммолари, ... амларимизнинг руҳи — ... тиқлол мафкураси сиз, журналистларнинг эҳтирос... холис сўзингизга мун...дир.

Қадрли дўстлар!

Сизларни қутлуғ айёмингиз билан яна бир бор чин юракдан табриклайман, барчангизга мустаҳкам соғ-саломатлик, узоқ умр ва қайноқ илҳом тилайман.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти
И. КАРИМОВ.

БАЙРАМ МУБОРАК!

Истиқлол қуёши порлаган Ватанимизда ҳар йили 27 июнда яна бир миллий байрам — матбуот ва оммавий ахборот воситалари ходимлари куни нишонланадиган бўлди. Алишер Навоий номидаги Ўзбек давлат академик катта театрида ўтказилган тантанали йиғилиш ана шу воқеага бағишланди.

Тошкент шаҳар ҳокими А. Фозилбеков йиғилишни очар экан, Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов байрам муносабати билан матбуот ва оммавий ахборот воситалари ходимларига табрикнома йўллаганини маълум қилди. Табрикномани Республика Президентининг давлат маслаҳатчиси М. Умурзоқов ўқиб эшиттирди. Ўзбекистон Бош вазирининг ўринбосари М. Қорабоев илк бор нишонланаётган матбуот ва оммавий ахборот воситалари ходимлари куни ҳақида маъруза қилди.

Бугунги кунда республикамизда ўнлаб газета ва журналлар нашр этилмоқда, турмушимизни телевидение ва радиосиз тасаввур этиб бўлмайди. Айни вақтда улар фаолиятида туб ўзгаришлар рўй бермоқда. Журналистлар, телевидение ва радио ходимлари иқтисодий ислоҳотлар жадал амалга оширилаётган ҳозирги даврда миллий мафкурамизни шакллантириш, қадриятларимизни тиклаш, ўзлигимизни англаш, кечаётган жараёнларни холис ёритиш йўлида ҳормай-толмай меҳнат қилмоқда.

Президентимиз Ислом Каримов ижодкорлар, жумладан, журналистларга ҳам маънавий, ҳам моддий мадад бермоқда. Вазирлар Маҳкамасининг ижод аҳлига тўланадиган қалам ҳақини ошириш, фахрий унвонлари бўлган ижодкорларни рағбатлантириш ҳақидаги ҳужжатлари фикримизнинг ёрқин далилидир.

Республика Журналистлар уюшмасининг раиси Л. Кабиров, Ўзбекистон халқ шоири Абдулла Орипов, «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни цех бошлиғи Ғ. Ҳакимов, республика телевидениеси режиссёри, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган санъат арбоби М. Юнусов, «Правда Востока» газетасининг шарҳловчиси Т. Іевас йиғилишда сўзга чиқиб жумладан мустақиллигимизнинг икки йиллиги арафасида матбуот, телевидение ва радио ходимлари олдида турган вазифалар тўхталиб ўтдилар, истиқлол байрамини бу гал ҳам муносиб кутиб олажакларини, халқимизнинг қалбига етиб борадиган асарлар битиб, мазмунан теран, аклан ранг-баранг эшиттиришлар, кўрсатувлар тайёрлаяжакларини айтдилар.

Анъанага кўра республикамиз бир гуруҳ ижодкорларига фахрий унвонлар берилганлиги тўғрисидаги гувоҳнома кўкракка тақиладиган нишонлар топширилди.

Матбуот ва оммавий ахборот воситалари ходимлари бамисоли санъат усталари ижодкор ёшлар концерт билан ниҳоясига етди.

(ЎзА).

МУАЛЛИМЛАРГА ДИПЛОМЛАР ТОПШИРИЛДИ

Ўтган жума оқшомида Ўзбекистон Республикасининг Москвадаги элчихонасида Москва Давлат педагогика университетини битириб чиққан ўзбекистонлик 66 ёш мутахассисга муаллимлик дипломларини топширишга бағишланган тантанали маросим бўлиб ўтди.

Ўзбекистоннинг Россиядаги фавқулодда ва мухтор элчиси Юсуф Абдуллаев маросимда сўзлаган нутқида мазкур олий мактаб 25 йилдан буён республикамиз учун рус тили ва адабиётидан дарс берувчи малакали мутахассислар тайёрлаб келганини таъкидлаб ўтди. Энди мустақил Ўзбекистон бу соҳадаги таълимни ўзи ривожлантиради, бинобарин ҳозирги битирувчилар Москва давлат педагогика университети ўзбек гуруҳининг сўнгги талабаларидир.

Ҳақиқатан ҳам, Москвадаги бу олийгоҳни битирган минглаб ҳамюртларимиз республикамизнинг тарбия даргоҳларида самарали меҳнат қилмоқдалар. Олийгоҳ ҳозирги кунда Россиянинг йирик педагог марказларидан бири. У бир асрдан кўпроқ тарихга эга бўлиб, 1872 йилда Герье олий хотин-қизлар курсидан бошланган эди. 1990 йилда институт университетга айлантирилди. Бу йирик педагогика ва илм-фан масканида 18 факультет, 101 кафедра, электрон ҳисоблаш маркази, нашриёт, босмахона мавжуд. Биргина 1992—1993 ўқув йилининг ўзида университетда 12300 нафар талаба ва аспирант таҳсил олди. 120 йил мобайнида эса у мактаб ва мактабгача таълим муассасаларига юз мингдан зиёдроқ педагог етказиб берди.

Битирув кечасига бағишланган тантанали йиғилишда университет проректори В. Жог, Россия Федерацияси халқ таълими вазири ўринбосари В. Болотов, Россия олий мактаблар қўмитаси бош бошқармаси бошлиғи Ю. Новиков ва Ўзбекистондан борган меҳмонлар иштирок этдилар. Педагогика университетининг бир гуруҳ устозларига вазирликнинг мукофотлари топширилди.

Тантанали кеча Ўзбекистон халқ артисти Исмоил Жалиловнинг жарангдор қўшиқлари ва ўзбек таомлари тортилган дастурхон устидаги самимий дил сўзлари билан якунланди.

Фахриддин ПАРПИЕВ,
Москва. (ЎзА).

ОҚ ЙЎЛ, БИТИРУВЧИЛАР!

ЯҚИНДА Шредер номли боғдорчилик, узумчилик ва виночилик илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасининг сўлим оромгоҳи Тошкент райони мактабларининг аълочи битирувчиларини ўз бағрига олди. Инсон меҳнати, ақл-заковатининг маҳсули бўлган бу гўшага шунингдек ўқувчиларнинг ота-оналари, устоз муаллимлари ҳамда уларга катта ҳаёт остонасида оқ йўл тилаш учун келган кўплаб меҳмонлар ташриф буюришди.

Битирувчиларнинг бу анжумани бежиз чақирилмаган эди. Анжуман баҳона район мактабларини муваффақиятли тугатган 38 нафар ўқувчига аъло даражали шаҳодатномалар топширилди. Шунингдек, уларнинг ҳар бирига 10 минг сўмлик чек дафтарчалари ва совға-саломлар улашилди. Бундан ташқари мактабни аъло баҳоларга битирган 113 нафар йигит-қизга хилма-хил кийим-кечаклар ҳадя этилди. Бундай хайрли тадбирни ташкил қилишда район ҳокимлиги билан бир қаторда «Авесто», «Қобул Мирзо», «Парвоз» каби фирма ва кичик корхоналар бош-қош бўлдилар.

Ташриф буюрган меҳмонлардан Ўзбекистон халқ таълими вазири Ж. Йўлдошев, Тошкент давлат аграр дорилфунуни ректори Э. Шайхов, Қозоғистон Республикаси Сариоғоч райони ҳокимаси Ў. Асангазиевалар сўзга чиқишиб Ватанимизнинг истиқболли, нурли келажаклари бўлмиш ёшларга келгуси ҳаётларига оқ йўл тилашди. Анжуманда вилоят ҳокими муовини Ҳ. Ҳамидов қатнашди.

Нуриддин Ҳамроқулов бошчилигидаги бир гуруҳ санъаткорлар, район маданият уйи бадиий ҳаваскорлари, район халқ таълими бўлими қошидаги «Дилхирож» дастаси ҳамда 21-болалар боғчаси тарбияланувчилари куй ва қўшиқ, рақслар ижро этишиб, кеча файзига файз қўшишди.

ҚЎЙЛАРНИ СЕМИРТИРИШ ЙЎЛЛАРИ

Қурама тизмасининг Мулла Турон яйловларида қўй боқаётган бош чўпон Холбой ака Умаровни фақат «Олмалиқ» ширкат хўжалигида эмас, балки, Оҳангарондаги ҳамма хўжаликларнинг чорвадорлари яхши танийдилар. Ўтган мавсумда ҳам Холбой ака ўз отари бўйича жуда катта ютуқларга эришган. 280 бош совлиқдан 292 бош соғлом қўзилар олди, ҳар бош қўйдан эса 2,3 килограммдан сифатли жун қирқиб олган. Ҳозир қўй-қўзиларни узоқ тоғ тизмаларидаги яйловларда боқиш учун олиб кетган.

— Жойларингизда ўтлоқ ерлар кўп экан, узоққа боришнинг ҳожати йўқ эди-ку, — деб сўрайман Холбой акадан.

— Шундай қилса ҳам бўларди. Лекин кунлар исиб кетиб, қўйлар анча қийналиб қолди, сўнгра бу ердаги ўтларни куз ва қиш учун заҳирада сақлаймиз. Қирда эса қўйлар семиради.

— Бунинг қандай сирлари бор?

— Қўйларни имкони борича ухлатмаслик керак, кечалари ҳам атроф яйловларда боқиб, ўтлатиб юрганга не етсин! Ана шунда ҳар бир қўйнинг тирик вазни кузгача 60—65 килограммга етади. Бундай қўйлар қишловдан ҳам талафотсиз чиқади. Қўйларни семиртиришнинг сирлари ҳам шунда, — дейди Холбой Умаров.

Қолган гапларни менга қўйчилик бригадири Мирзараҳим Турдибоев айтиб берди. Маълум бўлишича, Холбой ака ҳар йили бир неча тонна қўй гўшти ҳисобига қора мол топширар экан. Бу «акс одам» то қўйларининг вазни ўзи ўйлаган семизликка етмагунича қирдан тушмасмиш. Бу ишда унга ёрдамчи чўпон Нурали Умаров кўмаклашаркан.

«Олмалиқ»да Холбой акага ўхшаган чўпонлар анчагина.

М. ҚАЮМОВ.

КОРХОНА ДЎКОНЛАРИ

Янгийўл мебель давлат акционерлик бирлашмасида ишлаб чиқарилаётган уй жиҳозларига талаб тобора ошиб бормоқда. Шуни ҳисобга олган мебелсозлар маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтириш, янгиларини тайёрлашни ўзлаштириш йўлидан муқим бормоқдалар. Ҳозирги мураккаб иқтисодий шароитларда ҳам бу соҳаларда муайян ижобий натижаларга эришилмоқда.

Айни вақтда харидорларнинг мебель олиш билан боғлиқ бўлган юмушларини енгиллаштиришга қаратилган амалий чоралар ҳам кўриляпти. Бунинг учун, аввало, корхонанинг фирма дўконлари очилмоқда. Ҳозир вилоятимиз ва республикамизнинг қатор шаҳарлари ва туманларида қатор шундай савдо шохобчалари ишлаб турипти. Яқинда уларнинг сони ўнтага етди.

Бирлашманинг биргина Тошкентда учта дўкони бор. Бундан ташқари, Янгийўлда, Солдатск, Тошовул, Наманган, Фарғонада, Зангиота туманидаги дўконлари меҳнаткашларга хизмат кўрсатмоқда. Унда сотилаётган уй жиҳозлари нархи давлат ёки хусусий дўконлардагига қараганда йигирма фоиз арзон туриши билан диққатга сазовордир. Бу харидорларга анчагина миқдордаги маблағни тежаб қолиш имконини беради. Бирлашма раҳбарлиги бундай фирма дўконлари тармоғини яна кенгайтиришни давом эттиришни режалаштирган.

ЭРОН—ЎЗБЕКИСТОН МУЗОКАРАЛАРИ

Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари Козим Тўлаганов бошчилигидаги делегация Эронга ташриф буюрди. Делегация аъзолари Туркманистон билан чегарадош Хуросон вилоятида икки кун бўлиб, бир қанча транспорт иншоотлари қандай қурилаётгани билан танишдилар.

РАТА — ТАСС мухбирининг Теҳрондан хабар қилишича, Теҳронда иккала давлат делегациялари ўртасида музокаралар бошланди. Унда Эрон билан Ўзбекистон ўртасида транспорт қатновини ривожлантириш масаласи диққат марказида турди.

«Салом» газетасида куни кеча босилган хабарга кўра, жума куни кечқурун бўлиб ўтган музокараларнинг биринчи даврасида томонлар автомобиль, темир йўл ва ҳаво транспорти соҳасида, автомобиль ва темир йўллар қурилиши борасида икки томонлама ва минтақавий ҳамкорликни ривожлантириш зарурлиги хусусида бир фикрга келдилар. Машҳад — Сарахс — Ашгабад темир йўл тармоғининг тез орада ишга туширилиши Ўрта Осиё жумҳуриятларига Европа ва бошқа қитъаларга юк жўнатиш учун Эрон ҳудудидан самарали фойдаланиш имконини бережаги қайд этилди. Бу йўл орқали Эрон Ўрта Осиё ва Узоқ Шарқ бозорларига чиқади. Музокараларнинг биринчи даврасида якунида учта ихтисослаштирилган икки томонлама комиссия тузишга қарор қилинди.

(ЎзА)

● *Маданиятимиз мезони*

САНЪАТ ҲАМ ТАРТИБНИ СЕВАДИ

Ўзбекистон маданият ишлари вазирининг ўринбосари Теша Мўминов билан суҳбат

— Айтинг-чи, умр бўйи Ҳамза номидаги ўзбек давлат академик драма театрида артист бўлиб ишлаб келган кишига вазир ўринбосари лавозими оғирлик қилмаяптими?

— Нимасини айтасиз, лекин на илож. Шу ишни ишониб топширишган экан, бутун куч ва имкониятимни сарфлашим, ишончни оқлашим зарур. Ўзингиздан қолар гап йўқ, маданият — ўта мураккаб соха. Чумчуқ сўйса ҳам қассоб сўйсин дейдилар. Жабҳамизга билимдон мутахассислар, ташкилотчилик қобилиятига эга санъаткорлар жалб этилаётгани бежиз эмас.

— Театрни тарк этмадингизми?

— Худо сақласин. Отахон театримиз, меҳрибон устозларим, сафдошларим туфайли шундай мартабага эришдим.

— Сизни истеъдодли артист сифатида қадрлайдилар. Айни вақтда...

— Айни вақтда вазир муовини лавозимида нималар қилмоқчисиз, демоқчисизда? ...Бирни кўриб фикр қил, бирни кўриб зикр, деганларидек, баъзан бошим қотиб қолади: Муаммолар шунча кўпки... Назаримда, санъатни бозорга солиб бўлмайди. Мен бу ўринда бозор муносабатларини кўзда тутяпман. Афсуски, кейинги беш-олти йил мобайнида кўп ножўя ишлар бўлди. Бу соҳада ҳам ўз манфаатини ўйлайдиганлар бозор муносабатларини рўкач қилиб, мўмай даромад олишни кўзлайдиганлар кўпайиб кетди. Масалан, касаба уюшмалари, ёшлар иттифоқи, турли-туман қўшма корхоналар, тузилмалар низомларида концерт-ижрочилик фаолияти билан шуғулланишларини қайд этиб, тасдиқлатиб олганларидан сўнг ажаб ҳангомалар бошланди. Улар ўз дасталарини, жамоаларини тузиш, истеъдодларни излаб топиш ўрнига халқимиз, давлатимиз тарбиялаб етиштирган машҳур санъаткорлар, қизиқчи ва аскиячиларни чорлаб, концертлар, томошалар уюштиришга киришдилар. Санъат саройлари, концерт заллари, қатор томошагоҳларда шаклан ва мазмунан саёз, сифатсиз, мухлислар дидига путур етказадиган концертлар қўйила бошланди. Хўжалик ҳисобидаги тузилмалар билан иқтисодий жиҳатдан рақобат қилишга концерт ташкилотларимизнинг қурби етмай қолди.

— Боз устига, хилма-хил гуруҳлар, дасталар, қизиқчилар ёмғирдан кейин пайдо бўладиган қўзиқориндек кўпайиб кетди. Кўчаларга ёпиштирилган афишалардаги номларни кўриб ёқа ушлайсиз: «Яхши бола», «Ҳайрли тун», «Файз», «Ҳаёт», «Нурли», «Шерхон» ва ҳоказо, ва ҳоказо...

— Яна улар қаерда томоша кўрсатишади, денг? Халқлар дўстлиги саройида, «Алпомиш» спорт саройида, Тошкент давлат циркида! «Ҳайрли тун» аталмиш вокаль-чолғу гуруҳи тетапоя қилаётган гўдакни эслатади. Устоз кўрмаган шогирд ҳар мақомга йўрғалар, деганларидек, уларнинг қилган ишини қаранг: Жамоанинг давлат циркида қўйилган концертига атиги 70-80 киши келибди, бу томошабинлар ҳам уларнинг яқинлари, қариндош-уруғлари экан. Ваҳоланки, томоша залида 2000 та ўрин бор.

Бундай гуруҳлар қаердан пайдо бўляпти, уларга ким раҳнамолик қиляпти, вазирлик тасарруфидаги томошагоҳларда концерт қўйиш учун ким руҳсат беряпти, деган савол туғилиши табиий. Бу саволга жавобни концерт ташкилотларининг оғир иқтисодий қийинчилигидан излаш, бундай тартибсизликка тезроқ барҳам бериш керак бўлади.

Ҳозир Тошкентнинг ўзида 30 дан ортиқ шундай гуруҳ мавжуд. Улар орасида иқтидорли ёшлар борлигига шубҳа қилмаймиз. Лекин бу ёшларнинг савиясини ўстириш, ҳар томонлама қўллаб қувватлаш, маҳорат мактабини ўташларида кўмаклашиш зарур эмасми?

Маҳорати, дастури талабга жавоб беролмайдиган айрим жамоалар ҳорижга гастролга бораётганидан ҳам воқифмиз...

— Ўзга мамлакатларда миллий маданиятимиз, санъатимизни кўз-кўз қилувчи ижрочилар, ашула ва рақс дасталари, жамоалар ўзларини вояга етказган ватанимиз, халқимизга муносиб бўлишлари ҳам фарз, ҳам қарз. Лекин бу масалада ўзбошимчаликлар талайгина тартибсизликлар бор.

— Яна бир муаммо: беллашувлар, кўрик-танловлар, фестиваллар, маданият кунлари сингари тадбирларга ташкилотлар муттасаддилик қилишмоқда...

— Суҳбатимизда тилга олинган ва олинмаган муаммоларни чуқур таҳлил этиб, таклиф ҳамда мулоҳазаларимизни республика ҳукуматига етказдик. Вазирлар Маҳкамасининг 1992 йил 27 апрелдаги 207-сонли қарорини бажариш мақсадида концерт — гастроль фаолияти билан шуғулланиш ҳуқуқини берадиган давлат лицензия (рухсатнома)си шартлари ҳамда уни бериш тартиби ҳақидаги низом ишлаб чиқилди. Низомга мувофиқ барча бадиий жамоалар, театрларга, турли гуруҳ ва дасталарга, шунингдек, айим ижрочиларга қайси идора ёки ташкилотга тегишли эканидан қатъий назар, Ўзбекистон ҳудудида концерт — ижрочилик фаолияти билан шуғулланишларининг, республикамизнинг қонуний ва жисмоний шахслари ҳорижий мамлакатларга гастролга боришлари учун махсус руҳсатнома беришнинг ягона тартиби белгиланди.

Лицензия тизимини қўлланишдан асосий мақсад — ижтимоий-маданий масалаларни истиқлол шароитига мос равишда ҳал этиш, бу борадаги ишларни такомиллаштириш, мазмунан бой, шаклан ранг-баранг концертлар, хилма-хил томошалар, спектакллар, цирк дастурлари тайёрлаш, миллий санъатимизни ўзга юртларда муносиб тарзда намойиш қилишдир. Бундан буён Ўзбекистон Республикаси маданият ишлари вазирлиги берган руҳсатнома бўлган тақдирдагина юртимизда ва чет элларда концерт-ижрочи фаолияти билан шуғулланиш мумкин. Бу эса, имоним комилки, асрлар оша сайқалланиб келган санъатимизга янгича мазмун бахш этади, маданиятимиз янада пойдор бўлишига имкон яратади.

Баҳодир АБДУЛЛАЕВ,
ЎЗА мухбири.

ЎЛКА ТАРИХИНИ ЎРГАНАЙЛИК

Ўзбекистон Фанлар академияси шарқшунослик институтининг ходимлари олиб бораётган тадқиқотлардан мақсад ўлкамиз тарихидаги аниқланмаган саҳифаларни тўлдиришдан иборат. Бу ерда ёш олимлар ва аспирантларнинг анъанавий икки кунлик анжумани ниҳоясига етди. Анжуман бир йил давомида қилинган ишларнинг ўзига хос якунига айланди. Унинг қатнашчилари кўпгина илмий муаммоларни, хусусан институт фондида сақланаётган шарқ қўлёзмаларини ўрганиш услубиятларини муҳокама қилдилар. Бу қўлёзмаларнинг кўп йиллар давомида ўрганилмаган қисми ёш олимларнинг илмий-тадқиқотлари мавзусига айланди. Бу ишлар конференцияга тақдим этилди.

Хусусан бобурийлар империяси тарихига, дипломатия ва савдо муносабатларига тааллуқли ҳужжатлар, буюк ипак йўлидаги энг муҳим жойлар ҳақида Хитой манбаларида келтирилган маълумотлар ҳамда хорижий шарқ мамлакатлари қадимий ва ўрта аср тарихи, маданиятининг бошқа масалалари ёш олимлар илмий-тадқиқотларига асос қилиб олинди. Конференция Ўзбекистон Фанлар академиясининг бўлажак 50 йиллик юбилейига бағишланди.

(ЎзА мухбири).

Оққўрғон: 1993—она сути йили

«БОЛАЛАР бизнинг келажагимиз» деган шиор қайси жамиятда, қайси вақтда бўлмасин ўз аҳамиятини йўқотмайди. Чунки жамиятнинг қанчалик гуллаб-яшнаши фарзандларни юксак даражада маънавий ҳамда ахлоқий тарбиялашга боғлиқдир. Республикамизда бу масалага жиддий эътибор берила бошланди. Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Соғлом авлод учун» орденини таъсис этиш тўғрисидаги фармони ҳам айнан бу ишни яхшилаш йўлида қўйилган дастлабки қадамлардан бўлди.

Жойларда бу борада қандай ишлар амалга оширилмоқда? Ва қандай муаммолар мавжуд? Мухбиримиз Оққўрғон район ҳокимининг муовини Раҳим МУҲАМЕДОВ билан шу ҳақда суҳбатлашди.

— Мен сўзимни соғлиқни сақлаш ходимларининг мана шу эзгу мақсад йўлида амалга ошираётган ишларидан бошламоқчиман. Айни пайтда районимиз ҳудудида 4 та шифохона мавжуд бўлиб, уларда 196 нафар олий маълумотли шифокорлар, 850 нафар ҳамширалар хизмат қилишмоқда. Бундан ташқари бешта қишлоқ амбулаторияси, 42 та фельдшерлик пунктлари, 4 та мутахассислаштирилган поликлиникалар ҳам беморларга хизмат кўрсатмоқда. Районимиз ҳудудида истиқомат қилувчи ҳар 10 минг аҳолига 26 нафар олий маълумотли врач тўғри келади. Бу вилоятимиздаги энг яхши кўрсаткичлардан биридир.

Аёлларга ҳомиладорлик пайтида шифокорларимиз эътибор билан муомалада бўлишга ҳаракат қилишади. Лекин афсуски, кўпгина ҳолларда айрим аёлларимиз тиббиётнинг қонун-қоидаларига риоя қилишмайди. Натижада ўзлари касалманд бўлиб қолишади. Ёки фарзандлари носоғлом туғилади. Ана ундан кейин оворагарчиликни кўринг.

Айни пайтда районимизда 700 га яқин ҳомиладор аёл ҳисобда турибди. Афсуски уларнинг орасида камқонлик касалига чалинган оналар ҳам бор.

— Ҳомиладор аёллар ва икки ёшгача бўлган болаларни озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш қандай йўлга қўйилган?

— Президентимиз фармонларига асосан ҳар бир ҳомиладор аёлни ва 2 ёшгача бўлган болани 11 хил озиқ-вқат маҳсулотлари билан таъминлашимиз лозим. Уларнинг ҳар бирига 1 йил давомида 3 минг сўмдан сарфлаяпмиз. Бунинг учун яна йил охиригача 60 миллион сўм сарфлаймиз. Биз имконият даражасида бунга ҳаракат қиляпмиз. Шу билан бирга 3 ёшгача бўлган болаларга дори-дармонлар бепул беряпти. Лекин бу соҳада ҳамма ердагидек бироз танқислик сезилмоқда.

● *Соғлом авлод учун*

— Бу йил районда «Она сути йили» деб эълон қилинибди. Шу ҳақда ҳам тўхталиб ўтсангиз.

— Биз районимиз марказий касалхонасининг бош шифокори Зиёб Ғиёсов ва бошқа шифокорлар билан келишиб шунга қарор қилдик. Мутахассислар яхши билишади. Аслида болалар 5 йилгача она сутидан баҳраманд бўлишлари керак. Шундагина улар касалликка чидамли ва соғлом бўлиб ўсишади. Афсуски, она сути ўрнини ҳеч нарса босолмайди. Шифокорлар ўртасида сунъий равишда озиқлантирилган болалар шифокорларнинг шўри деган гап бежиз юрмайди. Биздаги ҳисоб-китобларга кўра районимиз ҳудудида туғилган гўдакларнинг 70 фоизи фақатгина 7 ой давомида она сутидан баҳраманд бўлишар экан. Шунинг учун ҳам шифокорларимиз бу борада халқ ўртасида кенг тушунтириш ишларини олиб боришмоқда.

Президентимиз фармонларида ёшларимизни фақат жисмоний томондан эмас, маънавий жиҳатдан ҳам етук қилиб тарбиялаш лозимлиги кўрсатилган. Бу борада район мактабларининг ҳар бирида кутубхоналар, спорт майдонлари, ёшларни ҳунармандчиликка йўналтириш бўйича турли тўгараклар фаолият кўрсатмоқда. Лекин биз, район раҳбарлари бир сония бўлса-да, бу вазифаларни назардан қолдирмаслигимиз лозим. Шу ўринда бир воқеани сўзлаб бермоқчиман.

Яқинда ҳокимликка бир аёл келди. «Оққўрғон» давлат хўжалигида истиқомат қилар экан. Эри «пахта иши» бўйича қамалиб, соғлигини йўқотгач, вафот этган, 5 та боласи билан қолган экан. Ёрдам сўради. Уйига бориб шароити билан танишдик. Ниҳоятда ночор. Ҳокимлик ҳисобидан озиқ-овқат ажратиб уйига ташлаб келдик. Уларга турли жамоатчилик асосидаги ташкилотлар ҳам ёрдам қўлини чўзишди. Мана шу оилага оталиқ қилишни «Оққўрғон» давлат хўжалигининг раҳбари шахсан ўз зиммасига олди. Шундан келиб чиқиб айтиш мумкинки, соғлом авлод учун қайғуриш ҳар бир соф виждонли кишининг инсоний бурчидир. Шундай қилинган тақдирда кўпгина муаммолар жойларнинг ўзида ҳал бўлади.

Суҳбатдош Н. РАФИҚОВ.

● БЕКОБОДДАГИ Ўзбекистон металлургия заводининг сирли идишлар ишлаб чиқариш цехи жамоасининг кўпчилигини ёшлар ташкил этади. Улар меҳнатда тажрибали ишчилардан қолишмай ишлашмоқда. Сиз ушбу суратларда кўриб турган Ўғилой Мираҳмедова (чапдан), Мастура Абдураҳимова, Санобар Ҳамроевалар ҳам ўзларининг ҳалол меҳнатлари билан касбдошлари ҳурматини қозонишган. Ўз касбини пухта эгаллаган бу ёшлар режаларни доим ошиғи билан бажаришади.

Солиҳ ЗОИР олган суратлар.

МИЛЛИОН КИШИГА ХИЗМАТ ҚИЛДИ

ҲАР ДОИМ шундай бўлади. Ҳожатбарор, ҳокисор Сувон ака тонгни йўлда қаршилайди. Лекин, бугунги таровотли тонг унинг мазмунли ҳаётида бир умр эсда қоладиган бўлди. «Ўзбекистонда хизмат кўрсатган транспорт ходими» фахрий унвони берилганлиги ҳақидаги хушхабар билан уни 2-трамвай саройи тасарруф бўлимининг бошлиғи Тўлқин Мирбобоев табриклади. Юзидан табассум ёғилган шогирдлар, ҳамкасблар Сувонжон акани бу қутлуғ воқеа билан муборакбод этишаркан унга бир даста анвойи гул тутишди, ишига ривож тилашди...

Ҳалол меҳнати келтирган бахтдан ҳаяжонланган С. Рустамов навбатдаги хизматга ҳозирлик кўраётиб, хомуш бўлиб турган Светланага кўзи тушди. У трамвайни чап йўлга буриб қўйгач, шогирди ёнига келди.

— Хафа кўринасанми, Света?

— Эшигим ёпилмаяпти. Созлашга уриндим, бўлмаяпти.

— Авжи йўловчилар оқими кўпайганда-я, — деди устоз шогирдини салон ичкарисига бошлаб.

Техникавий нуқсонларни созлайвериб ҳамкасбларидан «чилангар» номини ҳам олган Сувонжон шогирди билан эшик механизмларини кўздан кечирди. Орадан дақиқа ҳам ўтмай нуқсонни топди: ток ўтказгич симларини янгисига алмаштиришни С. Алексеенкога тушунтирди.

Сувонжон 2233-рақамли вагонни 8-трамвай йўналиши бўйлаб жойидан аста силжитаркан, ўзининг шогирдлик йилларини эслади. Аскарликдан қайтган Сувонжоннинг дилида трамвай ҳайдашлик ҳаваси туғилди. Бундан 25 йил илгари шаҳримиз кўчаларида РВЗ-6 туридаги замонавий тезюрар трамвайлар эндигина қатнай бошлаган эди. Чапдаст усталар Абдулла Сандиев, Раъно Ашурбековалар трамвай ҳайдашлик сирларини 5 ойда Сувонжонга қунт билан ўргатиб, мустақил ишлашга «оқ йўл» тилаб, фотиҳа бердилар.

Машаққатли ва шарафли меҳнати туфайли эл ҳурматини қозониб келаётган С. Рустамов чорак асрлик фаолиятида «Темир йўл вокзали — Бешқайрағоч» мавзеси оралиғидаги аҳолига хизмат кўрсатяпти. Трамвайнинг жадвал бўйича қатнашини таъминлаяпти. У иш бошлаганидан бери бир миллион йўловчининг манзилини яқин қилди. Бундай юқори кўрсаткичга ҳамма ҳам эриша вермайди. Қунт билан меҳнат қилган, ўз касбини улуғлайдиган билимдон ҳайдовчигина шундай шон-шуҳрат эгаси бўла олиши мумкин. Бу катта қувонч уни янги зафарлар сари чорлаяпти.

Ташаббускор ҳайдовчилар аҳолига намунали транспорт хизмати кўрсатиш истаги билан меҳнат қиладилар, ижодий изланадилар. 2-трамвай саройи жамоаси йўловчилар ташиш ҳажмини йилдан-йилга оширяпти. Бунда Сувонжон ва унинг ҳамкасблари В. Ғаббасова, Л. Кочетова, Н. Абдуллакаева, Н. Рашидов, Б. Тўлаганов каби машъал ҳайдовчиларнинг улуши салмоқлидир. Ҳаракат мунтазамлигини 94 фоизга кўтариш, техника сабабларига кўра вагонларнинг саройга қайтиб келишини 3 фоизга, меҳнат ва ишлаб чиқариш интизомини яхшилаш ҳисобига йўқоладиган иш вақтини 5 фоизга камайтириш, 16,9 чақирим масофа орасидаги 36 та бекатни 63 дақиқада босиб ўтиш ҳар бир ҳайдовчининг қўлидан келавермайди.

— Кўчаларда электр транспорти ҳаракати хавфсизлигини таъминлаш долзарб масалалардан бўлиб қоляпти, — дейди моҳир ҳайдовчи. — Бунинг учун биринчи навбатда ҳайдовчилик малакасини тинмай ошириш, транспортнинг ҳамиша юксак техник ҳолатда бўлишини таъминлаш керак. Шундагина юклатилган вазифаларни муваффақиятли бажаришга эришамиз.

Ижодкор ҳайдовчи шу эзгу мақсад йўлида кўп тер тўкмоқда. Сувонжоннинг ҳам орзуси ҳар куни жамоаси билан бирга бекатларни бирбирига хатарсиз туташтириш, юзлаб, минглаб йўловчиларни ўз муддатида манзилларига етказиб қўйишдир.

Зеҳнли ва иқтидорли ҳайдовчи С. Рустамов 20 нафар ёшга трамвай ҳайдашнинг сир-асрорини ўргатди. Унинг қўлида таҳсил кўрган ёшлар устозлари изидан боришяпти. Меҳнат интизомига қатъий амал қиладилар, вагонларни йўловчилар хизматига техник томондан пишиқ ва пухта олиб чиқишга, салонларнинг озода ва саранжом-саришта бўлишига алоҳида эътибор берадилар. С. Алексеенко, Х. Раупов, С. Павлов устозлари Сувонжоннинг ишончини оқламоқдалар.

Ф. АБДУРАҲИМОВ.

МАДАНИЯТ ЯНГИЛИКЛАРИ

ЭКРАНДА ФРАНЦИЯ КИНОСИ

Тошкентлик томошабинларда «Казанованинг қайтиши» фильмида ўз ролини маҳорат билан ижро этган таниқли француз актёри Ален Делон билан учрашиш, бу мамлакат кинематографиясининг бошқа шоҳ асарлари билан танишиш имконияти пайдо бўлди. Ўзбекистон пойтахтида француз киноси кунлари режиссёр Э. Нирманснинг ана шу фильмини намойиш этиш билан бошланди.

Бу байрамнинг ташкилотчилари — Франциянинг Ўзбекистондаги элчихонаси, «Альянс Франсез» жамоат ташкилоти ҳамда Ўзбекистон кинематографиячилари уюшмасидир. Бу байрам француз миллий киноси кунига бағишланган.

Француз киноси кунларида Москвадаги халқаро кинофестивалда намойиш этиладиган бешта фильм кўрсатилади. Уларнинг орасида «Машс ва Жереми», «Соқчи», «Кироллар куни» ленталари бор. Шундай қилиб, тошкентлик томошабинлар ва республика пойтахтининг меҳмонлари фестиваль фильмларини Москва киноанжумани қатнашчиларидан олдин кўришга муваффақ бўладилар.

Француз киноси кунлари республика кино уйида ўтади. Бу ерда беш кун давомида томошабинлар К. Девер, Ф. Гаррель, А. Деплешен, М. К. Трейу каби машҳур режиссёрларнинг асарлари билан танишадилар. Уларни бу ерда Филипп Нуаре, Даниел Дарье ва бошқа севимли артистлар билан учрашувлар кутади.

Л. СТРУННИКОВА,
ЎзА мухбири.

● *Солиқ тизими муаммолари*

ҲИМОЯЛАНИШНИ ҲАМ БИЛИШ КЕРАК

ЯНГИ тузилган ҳар қандай ташкилот узоқ йиллар шаклланади. Кадрлар сараланиб, тажриба тўпланади. Вилоят солиқ тузумида ҳам шундай бўляпти. Яқинда махсус мухбиримиз Тошкент вилоят давлат солиқ бошқармаси бошлиғи муовини А. Муталов билан соҳа муаммолари ва улар ҳал қилиниши хусусида суҳбатлашди.

— Абдуазим ака иқтисодчи олимсиз, чет элларда солиқ инспекциялари иши қандай йўлга қўйилган? Бизда солиқчилар мушкулини енгиллатиш учун нималар қилиш лозим?

— Вилоят солиқ бошқармаси фаолият юргизаётганига икки йилга яқинлашиб қолди. Аммо муаммолар кўп. Уларни бiratўла ҳал қилишга имкон қадар уринаяпмиз. Масалан, вилоятнинг район ва шаҳар инспекцияларидан бошқармага ҳар куни солиқ тушувлари ҳақидаги хабарлар қийинчилик билан телефонда етказилаяпти. Натижада аксарият зарур маълумотлар телефон линияларининг бандлиги, гоҳо ишламаслиги туфайли вақтида аниқ етиб келмайди. Олинганининг ҳам сифати талаб даражасида эмас. Иккинчидан уни районда тайёрлаш, узатиш, бошқармада қабул қилиш, қайта ишлашга бир неча соатлаб вақт сарфланади. Агар шу ишлар ҳориждагидек компьютерлар ёрдамида бажарилганда 10—15 дақиқа кифоя эди. Хориждан ўрганган тажрибаларимизни қўллашга ҳаракат қилаяпмиз. Бу борада дастлабки қадам қўйилди. Яқинда 22 та замонавий компьютер харид қилиб, районларга улашдик. Ҳозир уларнинг 6 таси бошқарма билан боғланди. Қолганларн, монтаж қилинаяпти. Ана шу юмуш уддаланса, ишимиз бир баҳя енгиллашади.

Хорижда солиқ идораларини ўзаро ҳам банклар билан ҳам компьютер тармоғи боғлаб туради. Ҳужжатларни тўлатиш, узатишни ана шу «ақлли» машиналар бажаради. Биздачи? Солиқ тўловчилар тўлов талабномаларини банкка юборишади. Молиячилар операцияларни бажарганларидан сўнг солиқчилар бориб пул ўтказилганлиги ҳақидаги ҳужжатларни олишади. Сўнгра уларни соатлаб қўлда ажратилади. Алоҳида рейестр қилинади. Ҳар бир корхонанинг тўлаган солиқ пулига қараб шахсий варақа ёзилади. Кейин ана шу ахборотлардан шаҳар ва районлар бўйича умумий маълумотномалар тайёрланади. Ҳозир ана шу юмушлар телефонда амалга оширилаяпти. Бунинг устига 7—8 киши овора.

— Бошқарма қошида валюта билан шуғулланадиган бўлим очилибди шекилли?

— Ҳа, саралаб олинган 8 нафар юқори малакали мутахассисни шу бўлимга жалб қилдик. Вилоятга қарашли бўлган аксарият корхоналар қишлоқ районларида жойлашган. Аммо идоралари Тошкентда. Банк ҳисоб-рақами ҳам шаҳарда очилган. «Лубпром» (каноп ишлаб чиқариш бирлашмаси), «Пахта» ассоциацияси, вилоят тайёрлов идораси, «Коопвнешторг» сингари ташкилотлар хом ашёни хўжаликлардан олиб, четга сотишади. Бироқ улар топган валюта вилоятга эмас, шаҳарга ўтиб кетаяпти. Ёки бўлмаса Тошкент шаҳридан макон топган қатор воситачи ташкилотлар ҳам вилоят хўжаликларидан сўмга маҳсулот олиб, хорижга валютага сотаяпти. Улардан тушаётган валюта ҳам шаҳар жамғармасига ўтаяпти. Буларни айтишимдан мақсад сеники-меники деб ажратиш эмас, маҳсулотни етиштирганлар ҳам ўша пулдан қисман бўлса-да баҳраманд бўлсин-да. Моддий манфаатдорлик ошгач, деҳқон кўпроқ етиштиришга ҳаракат қилади. Ҳозирчи? Ҳузурини ўроқда йўқ, машоқда ҳозир воситачилар кўришяпти.

— Хорижга маҳсулот сотадиган корхона, ташкилотлардан солиқ қай тартибда ундирилади?

— Тушум қайси валютада олинган бўлса, солиқ ҳам шу валютада ҳисобланади.

— Корхона ва ташкилот раҳбарлари, бухгалтерлари, умуман аҳоли солиқ қонунчилигини тўғри, тез ва тўла англашлари учун қандай тадбирларни қўллаш зарур?

— Аввал ҳам айтган эдим. Яна такрорлашга мажбурман. Турли ҳажмдаги катта-кичик солиқ тўғрисида маълумот берувчи йўриқномаларни чоп этиб, китоб дўконларида эркин сотишни йўлга қўйиш лозим. Ана шунда мактаб ўқувчисими, ишбилармонми, ундан ўзини қизиқтирган саволларга жавоб топади. Бу тадбирнинг оммавий солиқ саводхонлигини оширишда нафи беқиёс.

Корхона ва ташкилотларда эса солиқ инспекциясининг етакчи мутахассислари иштирокида тез-тез семинарлар, давра суҳбатлари, баҳс-мунозаралар сингари учрашувлар ўтказиб туриш ёрдам беради. Районларда ойида икки марта ана шундай амалий учрашувлар ўтказишни режалаштирдик. Бусиз иш юритиш мушкул. Ана шу ишлар йўлга қўйилмас экан, солиқ тўловлари хусусида чалкашликлар бўлаверади. Чора сифатида қўлланилган жарималар кор қилмайди. Масалан, Бекобод металлургия заводи, Бўстонлиқдаги Энергоиндустрия ишлаб чиқариш бирлашмаси икки марта текширилди. Айнан олдинги хато-камчиликлар сўнгги тафтишда такрорлангани маълум бўлди. Бу атайлаб қилинган эмас, ҳаммаси солиқчилик саводхонлиги даражасининг пастлигидан.

— Солиқчилик янги соҳа. Ҳозир ҳамма унинг моҳиятини тўла тушуниб етмаслиги табиий. Шу боис одамлар солиқ инспекцияси ходимларини менсимасликлари, уларнинг талабини рад этишлари, ҳатто «Сан-ман»га боришлари ҳам учраб турар?

— Ҳа, тўғри. Бунда ҳодисалар аҳён-аҳён бўлса-да, учраб турибди. «Сан-ман»гина эмас, ҳатто айрим қўли югурдаклар к[illegible] ишлатишгача бориб ети[illegible] япти. Қуйи Чирчиқ тум[illegible] солиқ инспекцияси и[illegible] пектори Муҳиддин Аб[illegible] расулов Солдатскдаги [illegible] зор ва автостанцияда ш[illegible] сий киракаш ҳайдов[illegible] лардан рухсатномаси б[illegible] йўқлигини суриштириб [illegible] ган эди. Тўсатдан 5 н[illegible] ниш йигит унга ҳуж[illegible] қилишди. Тан жароҳати[illegible] ган инспектор туман м[illegible] казий шифохонасиг[illegible] травматология бўлимига[illegible] қизилди. Район прокур[illegible] раси, ички ишлар бўл[illegible] безорилик қилганларни [illegible] ди. Улар А. Қосимов, [illegible] Дилмуродов, И. Байиров, Аҳҳоров, Сулаймонов экан. Ҳозир ҳуқуқ о[illegible] лари масала моҳия[illegible] аниқлашаяпти. Бундан [illegible] қари Янгийўлдаги «[illegible]» кичик корхонаси дире[illegible] солиқ инспекцияси бош[illegible] хонасига кириб, текш[illegible] материалларини йиртиб[illegible] лашни талаб қилди. [illegible] жавобини олгач, куч [illegible] тиши мумкинлигини ай[illegible] тиб, таҳдид қилган. [illegible] кент вино заводи и[illegible] З. Аширов ҳам со[illegible] ларга худди шундай [illegible] мала қилган. Бундай ми[illegible] солларни кўплаб ке[illegible] мумкин. Шу боис [illegible] бошқарма қошида [illegible] лар хавфсизлигини [illegible] миловчи бўлим [illegible] этилди. Район ва ҳар[illegible] ларда унинг ва[illegible] ишлайди. Уларга қ[illegible] колатлар берилган. [illegible] ҳимоя қилиш ҳам ҳа[illegible] зарурат эканда.

Суҳбатдош И. ТОЕВ.

● МУТАХАССИС МУЛОҲАЗАЛАРИ

КАНОП — ИМКОНИЯТИ БОЙ ЭКИН

ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИ — республикада муҳим техникавий экин бўлмиш каноп етиштирадиган бирдан-бир жойдир.

Канопдан асосан кўк поя, ундан эса пўстлоғи (луб) ажратиб олинади, сўнг тола олинади.

Бу тола намликни ўзига сингдириб, ичкарига ўтказмаслик хусусияти билан бошқа хил табиий ва сунъий толалардан ажралиб туради. Ана шунга кўра ундан тайёрланадиган маҳсулотлардан қишлоқ хўжалигида, денгиз ва дарё флотида фойдаланилади. Жаҳоннинг барча мамлакатларида ун, шакар, крахмал, бўёқ хом ашёлари, шунингдек, намгарчиликдан бузиладиган бошқа маҳсулотлар, жўт ёки каноп толасидан тўқилган қопларда сақланади. Бошқа хил толалардан тўқилган қопларда сақланган маҳсулотларнинг сифати тез бузилади.

Каноп толасининг энг яхши навларидан мебел матолари, мебел тасмалари, гилам арқоғи ва кемаларда ишлатиладиган арқонлар ишлаб чиқариш мумкин.

Ҳар хил юкларни намгарчиликдан сақлаш учун зиғир толасидан ёки зиғир толаси билан пахта ипидан тўқиладиган мато — брезент билан ёпилади.

Бизда эса пахтани, каноп пўстлоғи ғарамларини ва бошқа маҳсулотларни қор-ёмғир ва қуёшдан сақлашда асосан четдан келтириладиган брезентдан фойдаланилади. Ҳозирги шароитда у етишмаслиги сабабли хом ашёни сақлашда қийинчиликлар туғилмоқда.

Бу ўринда зиғир толасини каноп толаси билан алмаштириш имкониятларини излаб муҳим илмий-тадқиқот ишлари олиб борилиши лозим. Натижада брезент ишлаб чиқариши, унга бўлган танқислик қондирилиб, хом ашёнинг нобуд бўлишига ва сифати пасайишига барҳам берилган бўлур эди.

Каноп фақат тола ишлаб чиқариш учун қимматли хом ашё бўлиб қолмай унинг имконияти жуда кенг.

Ўзбекистон Республикаси пахта целлюлозаси кимёси ва технологияси илмий-текшириш институти мутахассисларининг тадқиқотлари натижаси шуни кўрсатдики, каноп чиқиндилари, жумладан, ўзак қолдиғидан (костра) целлюлоза-қоғоз саноатида самарали фойдаланиш мумкин экан. Зотан қоғоз олиниши мумкин бўлган ўсимликлар ичида каноп биринчи ўринда туради. Ўрмон ресурсларига эга бўлмаган мамлакатларда — Хитой, Италия, Испания, Венгрия, Румыния, Ҳиндистон, Австралия, Америка давлатларининг целлюлоза-қоғоз саноатида каноп, камиш, маккажўхори, шоли пояси ва бошқа ўсимликлар хом ашё манбалари сифатида қадрлидир.

Республикада целлюлоза-қоғоз саноатини барпо этишда ҳориж тажрибасидан фойдаланилмоқда. Масалан, Хитой мутахассислари шоли похолини қайта ишлаб қоғоз оладиган кичик корхоналар қурмоқдалар. Шу боисдан бу корхоналарда шоли похоли билан бир қаторда каноп пояси ва каноп пўстлоғини дастлабки ишлашда ажраладиган чиқиндилардан фойдаланиш айни муддао бўлур эди.

Канопнинг таркибида шоли похолига қараганда целлюлоза миқдори юқори. Ундан нафақат матбаа учун, балки, юқори сифатли қоғоз олиш мумкин.

«Пахта саноати» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси мутахассислари каноп пўстлоғини дастлабки ишлашда ажралиб чиқадиган чиқиндилардан қурилиш моллари яратиш устида илмий-тадқиқот ишлари ўтказиб, ижобий натижаларга эришдилар. Жумладан, Юқоричирчиқ тажриба заводида канопнинг ёғочидан плиталар ишлаб чиқариш йўлга қўйилди.

Каноп кўк пўстлоғи устида ўтказилган илмий-тадқиқот ишлари натижасида поянинг маълум узунликдаги қисмида тола бўлмаслиги ва маълум қисмидаги тола техник пишмаган бўлиши ва бунинг натижасида пўстлоқдан тола олиш учун уни сувда ивитилган вақтда толаси йўқ қисми эриб йўқолиши ва ивиган пўстлоқни титиб ювишда техник пишмаган тола қисми чиқиндига (қуриганда чанга) айланиши маълум бўлди.

Пўстлоқдан толаси бўлмаган ва толаси техник пишмаган қисмини ажратиб таркиби текшириб кўрилганда унда чорва учун озуқа бўладиган моддалар бор эканлиги аниқланди.

Мазкур ишламанинг саноатда жорий қилиниши каноп пўстлоғидан узун тола чиқишини кўпайтириш ҳамда ундан чорвачиликда асосий емга қўшимча сифатида ишлатиш учун дағал озуқа тайёрлаш имкониятини беради.

Юқоричирчиқ каноп тажриба заводида эса тола олиш жараёнида ажралиб чиқадиган чиқиндилар чиритилиб тупроқ унумдорлигини оширишга ёрдам берадиган ўғит тайёрланмоқда.

Булардан хулоса шуки, тармоқни ривожлантириш, ишлаб чиқаришни юксалтира бориш лозим. Афсуски, вилоятда айрим сабабларга кўра экин майдонлари қисқартириб юборилди. Бунинг натижасида бир неча каноп заводлари ёпилди, қолганлари эса иш сменаларини қисқартиришга мажбур бўлмоқда. 1991 йил ҳосилидан бошлаб каноп пўстлоғи учун янги харид нархларини жорий этиш ҳам ишлаб чиқаришни кутилганича рағбатлантираётгани йўқ. Сабабини аниқлаш лозим. Каноп ва пахта ўша-ўша хўжаликлар ва бригадаларда етиштирилмоқда.

Шуни айтиш керакки, каноп етиштириш сарф-харажатлари пахта етиштиришга қараганда анча юқоридир. Лекин соф даромад эса камроқ. Бозор иқтисодиёти шароитида хўжаликлар кам фойда берадиган экин билан шуғуллангиси келмайди.

Ахир каноп сердаромад экин ҳисобланган пайтлар ҳам бўлган. Зеро, у барча иқтисодий кўрсаткичлар жиҳатидан пахтадан юқори эди. Каноп майдонлари пахтачилик бригадаларига уларнинг қўшимча даромад олишлари учун тақсимлаб берилар эди. Ҳозир эса бунинг акси бўлмоқда.

Каноп етиштиришни янада рағбатлантириш мақсадида жумҳурият ҳукуматининг «Нархларни эркинлаштириш тўғрисида»ги қарорида каноп етиштирувчи хўжаликларнинг каноп пўстлоғини келишилган харид нархларида сотишларига рухсат берилган эди. Моддий техника воситалари меҳнат ҳақига нисбатан бир неча баравар ошган ҳозирги пайтда каноп етиштиришга бўлган қизиқишни яна ҳам оширадиган харид нархларини белгилаш зарур.

Шундай қилиб, бозор шароитида хўжаликларда каноп имкониятларидан тўғри фойдаланиш йўллари изланса, чет эл тадбиркорлари билан биргаликда қўшма корхоналар ташкил этилиб, турли маҳсулотлар ишлаб чиқарилса, канопчиликни сифат жиҳатдан янги даражага кўтариш ҳамда бозор иқтисодиёти шароитида сердаромад тармоққа айлантириш мумкин бўлар эди.

А. УМАРОВ,
«Пахта саноати» ИИБ луб ўсимликларини дастлабки ишлаш лабораторияси мудири.

ХОРИЖДАН ХАБАРЛАР

ЛИТВАНИНГ МИЛЛИЙ ПУЛИ

● **ЛИТВАДА** миллий пул — литас ва унинг юздан бир қисми — цент жорий қилинди. Республика Президенти Альгирдас Бразаускас телевидение орқали гапириб, «Литва шу тарихий воқеага узоқ вақт давомида эришди. 1922 йилнинг октябридан 1940 йилнинг октябригача миллий валюта бўлган литас дунёдаги энг барқарор валюталардан бирига айланиб, бирон марта ҳали қадри тушмаган эди», деди.

РОССИЯДА ИШСИЗЛИК

● **РОССИЯ** Федерациясининг иш билан таъминлаш хизмати маҳкамаларида шу йилнинг 1 июнигача 1 миллион 69 минг 900 нафар ишсиз фуқаро ҳисобда бўлган. 740,5 минг киши ишсиз мақомига эга бўлса, унинг 60,7 фоизи ишсизлик нафақасини олиб келган. Россия давлат ҳисоб комитети маълумотларига қараганда, рўйхатга олинган ишсизларнинг 68 фоизи аёллар, улардан ярмидан кўпроғи 16 ёшга етмаганлардир. Ҳар уч ишсизнинг бири 30 ёшга етмаган.

ПРЕЗИДЕНТ ВАКОЛАТЛАРИ Г. АЛИЕВГА ТОПШИРИЛДИ

● **ОЗАРБАЙЖОН** Миллат мажлиси пайшанба куни ярим тунда республика Президенти Абулфайз Элчибейнинг барча ваколатлари Олий Кенгаш раиси Гайдар Алиевга топширилганини маълум қилди.

ТУРКИЯНИНГ ТАЛАБИ

● **ТУРКИЯ** Усмонийлар империясидан олиб кетилган ва ҳозир Россияда сақланаётган афсонавий Троя бойликларининг қайтариб берилишини талаб қилмоқда. Маданият вазири Фикра Саглар шу масала юзасидан музокаралар ўтказиш учун Россия комиссиясининг Анқарага келиши кутилаётганини айтди.

Хомер тасвирланган Троя шаҳри кичик Осиёнинг шимолий-ғарбида жойлашгандир. Уни 1870 йилда немис тарихшуноси Генрих Шлиман топиб, кавлаб олган эди. Ўша пайтда Троя бойликларининг бир қисми Германияга олиб кетилган. Иккинчи жаҳон уруши пайтида эса, бу бебаҳо дурдона Совет қўшинлари қўлига тушиб, СССРга олиб келинган.

ИРОҚЛИК ҚОЧОҚЛАР

● **ИРОҚДАН** қочиб келган 30 мингга яқин киши ҳозирги кунда Эроннинг Хузистон вилоятида турибди. Улар юртларига қайтиб кетишни исташмаяпти.

Халқаро Қизил Хоч комитети вакили куни кеча Хуррамшаҳр яқинидаги қочоқлар лагерига борди. Бу ерда 500 га яқин ироқлик оилалар истиқомат қилмоқда. Қизил Хоч вакилининг вазифаси ироқлик қочоқларнинг эҳтиёжларини аниқлаб, уларга халқаро ёрдам уюштиришдан иборатдир.

ИТАЛИЯДА ЯНГИ ПАРТИЯ

● **САЛКАМ** эллик йил ҳокимиятни бошқарган Италия христиан демократик партияси тугатилди. Унинг ўрнига «Халқ маркази» партияси тузиладиган бўлди. ХДПнинг сиёсий котиби Мино Мартинаццоли Италия радиоси орқали шу ҳақда маълум қилди.

САМОЛЁТ ОЛИБ ҚОЧИЛДИ

● **ХИТОЙДАН** Тайванга «Боинг-737» йўловчи самолёти олиб қочилди. Самолёт ички авиация йўлидан парвоз қилиб бораётган экан. Апрель ойида ҳам ичига 200 киши тушган «Боинг-757» самолётини икки ХХР фуқароси олиб қочган эди. Ўшанда Тайван маъмурлари самолётни, йўловчиларни ва экипаж аъзоларини қайтариб юборган, олиб қочувчиларни эса осмон қароқчилари сифатида айблаб ушлаб қолган эди.

РАКЕТАЛАР СИНАБ КЎРИЛДИ

● **ШИМОЛИЙ** Корея портловчи ядровий каллакни элта оладиган, ўртача олисликка учадиган ракеталарни муваффақиятли синаб кўрди. Бу синов май ойининг охирларида ўтказилган эди.

Жанубий Корея мудофаа вазирлиги вакилининг айтишига қараганда, КХДР ҳудудидан 4 та ана шундай ракета отилган. «Меҳнат-1» номи билан машҳур бўлган бу ракеталардан 2 таси 500 километр наридаги нишонга бориб теккан, яна 2 таси нишондан 100 километр радиусда сувга қулаб тушган. Бу тоифадаги ракеталар минг километрга учиши ва Япония ерларига бемалол етиб бориши мумкин.

ОЙНАИ ЖАҲОНДА

ҚЎРИНГ, ТОМОША ҚИЛИНГ

Пайшанба, 1. VII

● ЎзТВ I

7.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
7.30 «Унутмас мени боғим...». Телефильм.
8.10 «Изтопар». Бадиий фильм.
9.40 Араб тили.
10.10 Болалар учун. «Дўстлик учрашувлари».
10.30 «Абитуриент-93». Ижтимоий фанлардан тест топшириқларини бажариш.
11.00 «Уорлднет» телекомпаниясининг янгиликлари [АҚШ].
11.15 «Бола дунёни тебратар».
* * *
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Бугун...». Ахборот кўрсатуви.
18.10 «Ғазалхон ёшлигим».
19.00 «Ғалла — ризқ-рўзимиз».
19.25 Эълонлар.
19.30 «Ўзбекистон» ахбороти [рус тилида].
19.50 Эълонлар.
19.55 «Гўзаллик куйчиси». Телефильм.
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 Ер ва диёр тароналари.
20.55 Эълонлар.
21.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
21.30 «Ислоҳот ҳақида суҳбатлар».
21.40 «Тошкент божхонасида».
22.20 ЎзТВ хазинасидан. «Назм ва наво». Машраб лирикаси.
23.35 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

18.30 Болалар учун. «Табассум».
19.00 «Ўзбек халқининг содиқ қизи». Ҳадича Сулаймонова таваллудининг 80 йиллигига [рус тилида].
19.30 «Ўзбекистон» ахбороти [рус тилида].
19.50 «Матбуот саҳифаларида».
20.00 «Назорат ойнаси». Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат назорати қўмитаси ва Ўзбекистон телевидениесининг қўшма рейди [рус тилида].
20.30 «Бу оқшомда».
21.45 Эълонлар.
21.50 «Кинонигоҳ».

● «ОРБИТА IV»

4.55, 14.20, 20.20 — Кўрсатувлар тартиби.
5.00 Янгиликлар.
5.35 Эрталабки гимнастика.
5.45 «Тонг».
8.00 Янгиликлар.
8.20 «Тингланг, томоша қилинг...».
8.40 Мультфильм.
9.00 «Джем».
9.30 «Шаршаралар ҳаёти». Илмий-оммабоп фильм.
10.20 «Сеаги алифбоси». Кўп серияли телевизион бадиий фильм. 8-серия.
10.50 «Матбуот-экспресс».
11.00 Янгиликлар.
Кундузги киноэкспресс
11.20 «Август об-ҳавоси». Телевизион бадиий фильм.
12.30 «Синюшканинг қудуғи». Телевизион бадиий фильм.
* * *
13.00 Теннис. Уимблдон турнири.
14.00 Янгиликлар [сурдо таржимаси билан].
14.25 «Телемикст».
15.10 «Ён дафтар».
15.15 «Майя асалари». Кўп серияли мультфильм.
15.40 Епископ Василий [Родзянко] билан суҳбатлар. 7-кўрсатув. 1-қисм.
15.55 «Қизлар ўртасидаги сир».
16.20 «...16 ёшгача ва ундан катталар».
17.00 Янгиликлар [сурдо таржимаси билан].
17.20 «Касаба уюшмалари—нималарни ўргатадиган мактаб!»
17.45 Давлатлараро «Останкино» телеканали «Дунё томонлари» кўрсатувини таништиради.
18.05 «Тақдир қисмати...». Элина Быстрицкая.
18.55 «Жамоатчилик фикри».
19.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
19.55 Эълонлар.
20.00 Янгиликлар.
20.25 «Жамоатчилик фикри» [давоми].
20.40 Катталар учун мультфильм.
21.00 Футбол. Россия чемпионати. «Динамо» [Москва] — МАСК. 2-тайм. «Динамо» Марказий стадионидан олиб кўрсатилади.
22.00 «Эфирда мусиқа». Танаффус пайтида [23.00] — Янгиликлар,
00.40 «Матбуот-экспресс».
00.50 «Ўзим томон йўл».
01.20 «Шаршаралар ҳаёти». Илмий-оммабоп фильм.

● «ДУБЛЬ IV»

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
7.30 «Ишбилармон кишилар даври».
8.00 «Ҳақиқат онлари».
8.55 «Таврия ассамблеяси».
10.05 «Саховат кўрсат».
10.50 «Параллеллар».
11.05 Хонаки экран. «Санта-Барбара». Кўп серияли бадиий телефильм. 186-серия.
11.55 «Кўздан ғойиб бўлаётган манзара». Лев Аннинский кўрсатуви.
12.40 «Деҳқонларга тааллуқли масала».
13.05 «Бир санъаткор театри». М. Башкирцева.
13.25 Репортёр. «Пуллар».
13.40 Трансросэфир. «Хусусийлаштириш панорамаси».
14.25 «Россия қобусномаси». Борис Пастернак. «Иккинчи туғилиш».
15.10 «Бола тилидан».
15.40 Янгиликлар.
15.55 «Рост» студияси. «Яшил мактаб».
16.25 «Ўз манзили».
*
17.00—19.25
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
*
РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
19.25 Хонаки экран. Санта-Барбара». Кўп серияли бадиий телефильм премьераси. 187-серия.
20.15 «Келинг, аниқлаб олайлик».
20.30 «Хроно». Авто ва мотоспорт оламида.
*
21.00 Туркия телевидениеси. Хабарлар.
*
21.20 «Юлдузлар билан суҳбатда».
21.25 Ватаним менинг. «Вилоятдан мактублар».
22.25 «Фортуна» телеканали «Корсикан безорилари».
23.15 Спорт кўрсатуви.
23.20 «Авангарддан бизнинг кунларгача».

Жума, 2. VII

● ЎзТВ I

7.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
7.30 «Насиба». Фильм-концерт.
8.10 Болалар учун фильм. «Олтин калит».
9.25 «Ёшлик» студияси. «Истеъдодларни излаймиз».
10.05 «Абитуриент-93». Математикадан тест топшириқларини бажариш.
10.35 Болалар учун. «Оромгоҳлар қўйнида».
11.05 «Уорлднет» телекомпаниясининг янгиликлари [АҚШ].
* * *
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Бугун...». Ахборот кўрсатуви.
18.10 «Болалар меҳмонхонаси».
18.40 «Ўйинчоқ». Телефильм.
18.55 «Дийдорлашув».
19.25 Эълонлар.
19.30 «Ўзбекистон» ахбороти [рус тилида].
19.50 Эълонлар.
19.55 Дунё воқеалари.
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 «Адолатга бахшида умр». Ҳадича Сулаймонова таваллудининг 80 йиллигига. Видеофильм премьераси.
20.55 Эълонлар.
21.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
21.30 «Инсон ва замин». Тошкент вилоятига бағишланган кўрсатув.
22.30 «Қимматга тушган ҳузур-ҳаловат». Бадиий фильм.
23.50 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

17.00 АШГАБАТ КЎРСАТАДИ.

● «ОРБИТА IV»

4.55, 14.20, 17.20, 20.20 — Кўрсатувлар тартиби.
5.00 Янгиликлар.
5.35 Эрталабки гимнастика.
5.45 «Тонг».
8.00 Янгиликлар.
8.20 Эртак ҳузурида меҳмонда. «Миллион саргузашт. Ржавой генерал ороли». Телевизион бадиий фильм.
9.45 Мультфильм.
10.00 «Саёҳатчилар клуби» [сурдо таржимаси билан].
10.50 «Матбуот-экспресс».
11.00 Янгиликлар.
11.20 Болалар телевидениеси уюшмаси. «Телеаралаш ва бойчечак» кўрсатувини таништиради.
Театр шинавандалари, Сизлар учун!
11.50 Ж. Пристли. «Яшил хона». М. Н. Ермолова номли Москва театрининг фильм-спектакли.
*
14.00 Янгиликлар [сурдо таржимаси билан].
14.25 «Бридж».
14.50 «Бизнес-класс».
15.05 Мультфильм.
15.20 Теннис. Уимблдон турнири.
16.20 «Бизнинг мусиқий клуб».
17.00 Янгиликлар [сурдо таржимаси билан].
17.25 «Инсон ва қонун».
18.05 Москва кинофестивалининг очилиши.
18.45 «Мўъжизалар майдони».
19.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
19.55 Эълонлар.
20.00 Янгиликлар.
20.25 «Ҳафтанинг машҳур кишиси».
20.40 «Детективлар клуби»да. «Суини». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 1-серия [Англия].
21.35 Бойқўнғир космодромидан Россия — Франция экипажининг парвози ҳақида репортаж.
21.45 Москва кинофестивали кундалиги.
22.00 «Матбуот-экспресс».
«ВИД» таништиради
22.10 «Сиёсий бюро».
22.45 «Авто-шоу».
23.40 «Х» программаси.
00.05 «Обоз» майдончаси. И. Аллегрова. Танаффус пайтида [23.00] — Янгиликлар.
01.05 «Юлдузлар» намойиши». Москва халқаро кинофестивалининг қайта тикланиш жамғармасига тунги хайрия зиёфати.

● «ДУБЛЬ IV»

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
7.30 «Ишбилармон кишилар даври».
8.00 Мульти-пульти.
8.10 «Бўйсунмас қупина».
9.05 «Ҳайвонот оламида».
10.05 «Оилавий фестиваль». Халқаро оила йилига.
10.35 Хонаки экран. «Санта-Барбара». Кўп серияли бадиий телефильм. 187-серия.
11.25 «Сиз яратган боғ».
11.55 «Пилигрим». Россия саёҳатлар бюроси.
12.40 «Деҳқонларга тааллуқли масала».
13.05 «Ижица».
13.35 Мусиқа йирик планда. Пианиночи Николай Петров.
14.15 «Ўз-ўзига режиссёр».
14.45 Жума кунлари Дисней, «Озодлик» сўзини ёзган қизча». Бадиий фильм. 2-серия.
15.35 Янгиликлар.
15.50 «Рост» студияси. «Азамат йигитлар».
16.20 «Телматн».
16.25 «Трансросэфир».
*
17.00—19.25
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
*
РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
19.25 «Клип хиёбони».
19.40 Телеэкранда — премьера. «Депрессия». Бадиий фильм. 1-серия.
*
21.00 Туркия телевидениеси. Хабарлар.
*
21.20 «Юлдузлар билан суҳбатда».
21.25 «Депрессия». Бадиий фильм. 2-серия.
22.55 «К-2» таништиради: «Абзац».
00.10 «Аляскада кичик мусиқий кечалар».

Шанба, 3. VII

● ЎзТВ I

7.00 «Ассалому алайкум».
*
8.00 «Бешинчи «Б»да ўқийдиган шумтака». Бадиий фильм.
9.25 «Алифбо сабоқлари».
9.55 «Ўзбекистон спорти».
10.25 «Ёшлик» студияси. «Зиё».
11.25 «Анъана ва замон».
12.05 «Дўстларимиз санъати». «Ожиниёз» спектакли.
12.35 «Олимпиада — иқтидорли ўқувчи учун синов майдони».
13.05 «Қувноқ стартлар».
13.50 «Адабиёт ва маънавият».
* * *
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 Ўсмирлар учун. «Оқ йўл!».
18.30 «Қўшиқларда қолган муҳаббат». Баҳтиёр Йўлдошев.
19.00 «Сиҳат-саломатлик».
19.30 «Ўзбекистон» ахбороти [рус тилида].
19.50 Республика газеталарининг шарҳи.
20.00 «Ўғил, невара, эвара...». Манзарали фильм.
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 «Мусиқа жавони» саҳифаларидан.
21.00 «Туркистон» ахбороти.
21.30 Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг икки йиллиги олдидан. Республика вилоятлари ёшлари телевизион фестивали. Андижон вилояти.
22.50 ЎзТВ хазинасидан. Шароф Бошбеков. «Эшик қоққан ким у!». Телевизион спектакль.
00.20 «Тунги ёғду». Дам олиш кинопрограммаси.

● ЎзТВ II

17.00 АШГАБАТ КЎРСАТАДИ.

● «ОРБИТА IV»

5.45, 7.30, 14.20, 20.20, 23.35— Кўрсатувлар тартиби.
5.50 Эрталабки гимнастика.
6.00 «Матбуот-экспресс».
6.10 Ишбилармон кишининг шанба тонги.
6.55 Янгиликлар.
7.35 «Спорт-имконият».
8.05 «Марафон-15» таништиради...
8.30 «Экстро-НУЖ».
9.00 «Шанба кунги дастхат».
9.25 Экологик шарҳ.
9.40 «Тиббиёт ҳамма учун».
10.20 «Мулкдор алифбоси».
10.30 «Шеърият альбоми».
10.50 «03-вагон».
11.20 Мультфильм.
11.30 «Ҳокимият сиймоси».
11.45 Режиссёр Г. Панфилов фильмлари. «Васса». Бадиий фильм. 1 ва 2-сериялар.
14.00 Янгиликлар.
14.25 «Шаҳзода ва Сув париси». Кўп серияли мультфильм премьераси.
14.50 «Марказий экспресс». Европа тележурнали.
15.20 «Ассалом, Доброречье». Фольклор ва этнография халқаро фестивали ҳақида.
15.45 «Ультра-си». Спорт кўрсатуви.
16.25 «Пул ва сиёсат».
16.55 Москва кинофестивали кундалиги.
17.10 Театр учрашувлари.
18.05 «Коламбия пикчерс». таништиради. «Хьюстон рицарлари». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 1-фильм [АҚШ].
19.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
19.55 Эълонлар.
20.00 Янгиликлар.
20.25 «Коламбия пикчерс» таништиради. «Зангори ва кулранг». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 1-серия [АҚШ].
21.25 «Резонанс» студияси таништиради.
21.45 «Матбуот-экспресс».
21.55 Теннис. Уимблдон турнири. Финал.
23.00 Янгиликлар.
23.40 «Улар мени эзгуликка ўргатишган...». Е. Весник.
00.25 Охирги киносеанс. «Декалог-1». Бадиий фильм. [Польша ва Германия телевидениелари].

● «ДУБЛЬ IV»

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
7.30 «Оламга ўз нигоҳи билан қараш».
8.00 Парламент соати.
9.00 Мульти-пульти.
9.05 «730-формула».
*
9.35—13.30
«ЎЗБЕКИСТОН»
ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛИ
9.35 «Мамлакатлар, воқеалар, одамлар».
9.50 «Рангинкамон» (тожик тилида).
10.35 «Безнен мирас» (татар тилида).
11.15 Мусиқамиз хазинасидан. «Сувора».
12.00 «Ўзбекистон чет эллик дўстларимиз нигоҳида».
12.40 «Звезда Востока» журнали—меҳмонимиз».
13.15 «Бу турфа олам».
*
РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
13.30 Кундузги сеанс. «Қўшнимиз Тоторо». Мультфильм.
15.00 Фильмлар премьераси.
15.15 Бир санъаткор театри. З. Серебрякова.
15.35 «Тилла шпора».
16.05 «Чегарасиз футбол».
*
17.00—19.15
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
*
РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
19.15 Камера ўтмишни тадқиқ этади. «Қизил капелла».
20.10 Спорт кўрсатуви.
20.15 Россиянинг телевизион театри. Н. В. Гоголь. «III даражали Владимир». 1-қисм.
*
21.00 Туркия телевидениеси. Хабарлар.
*
21.20 «Юлдузлар билан суҳбатда».
21.30 Россиянинг телевизион театри. Н. В. Гоголь. «III даражали Владимир». 2 ва 3-қисмлар.
23.10 Стас Намин маркази (Эс-Эн-Си) таништиради: «Сариқ сувости кемаси» клуби».
23.45 Тунги сеанс. «Бир бора алдаб...». Бадиий фильм.

Якшанба, 4. VII

● ЎзТВ I

7.00 «Излай-излай топганим». Тўра Сулаймон қўшиқлари.
7.30 «Турналар». Телефильм.
*
8.00 «Туркистон» ахбороти.
8.30 «Маҳобҳорат». Кўп қисмли телевизион бадиий видеофильм [Ҳиндистон]. 22—23-сериялар.
10.00 «Саёҳат— танга роҳат».
10.20 «Халқ ижодиёти». Абдуназар бахши Поёнов ижросида термалар.
11.05 Болалар учун фильм. «Одамлар орасидаги бўри боласи».
12.25 «Ёш спортчилар мактаби».
12.45 Инглиз тили.
13.15 «Ёшлик» студияси. «Даврага кел, дугонажон».
* * *
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Жасур йигитчалар», «Чипнинг саргузаштлари». Мультфильмлар.
18.30 Ўсмирлар учун. «Умид учқунлари».
19.10 Рақслар гулдастаси.
19.30 «Ҳафтанома» [рус тилида].
20.00 «Ойнаи жаҳонда».
20.15 «Кабутарим». Телефильм.
20.25 «Ҳордиқ». Дам олиш дастури.
21.00 «Ҳафтанома».
21.40 Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Маҳмуд-мон Азимов куйлайди.
22.25 «Тўти қушли хоним». Бадиий фильм.
24.00 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

7.00—12.00
* * *
17.00—23.30
АШГАБАТ КЎРСАТАДИ.

● «ОРБИТА IV»

5.40, 21.45, 23.15 — Кўрсатувлар тартиби.
5.45 Эрталабки гимнастика.
5.55 «Руҳни чиниқтириш».
6.55 Янгиликлар.
7.35 «Авто-шоу».
7.50 «Технодром».
8.00 «Марказ».
8.30 «Эрта саҳарлаб». «Денвер — динозаврларнинг энг сўнггиси». Кўп серияли мультфильм премьераси.
9.00 «Ҳамма уйдалигида».
9.30 «Спортлото» тиражи.
9.45 «Тонг юлдузи».
10.35 «Ҳарбий ревю».
11.05 «Қора кўркам от саргузаштлари». Болалар учун кўп серияли телефильм премьераси.
11.30 Теннис. Уимблдон турнири.
12.10 «Орзу-умид». Ногирон болалар учун хайрия акцияси.
«КТВ-I» ҳамда «Франс интернасиональ» канали таништиради:
13.00 «Пиф ва Геркулес». Кўп серияли мультфильм премьераси.
13.10 «Кусто командасининг сувости одиссеяси». Кўп серияли ҳужжатли фильм премьераси.
*
14.00 Янгиликлар.
14.15 «Саёҳатчилар клуби».
15.05 Волгоград шаҳар «Станица» фольклор ансамблининг чиқиши.
15.25 Мультфильмлар премьераси: «Каспер ва унинг дўстлари», «Ҳақиқий ажина овловчилар».
16.20 Эфирда бевосита мулоқот.
17.00 «Панорама». Ҳафталик халқаро кўрсатув.
17.45 Янгиликлар [сурдо таржимаси билан].
18.00 «Рус олами».
18.40 «Бу бўлган, бўлганди...». Г. Отс.
19.05 Москва кинофестивали кундалиги.
19.20 Телеэкранда биринчи марта. «Беверли-Хиллзлик тўполончилар». Бадиий фильм [АҚШ].
20.55 Эълонлар.
*
21.00 «Якунлар».
21.50 «Нима! Қаерда! Қачон!».
23.00 Янгиликлар.
23.20 Теннис. Уимблдон турнири. Финал.
00.20 «Санкт-Петербургнинг оқ тунлари». Халқаро мусиқий фестиваль концерти. 1-кун.

● «ДУБЛЬ IV»

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
7.30 Миллий баскетбол уюшмасининг энг яхши ўйинлари.
8.30 «Фольклор».
9.00 «Рост» студияси. «Азамат йигитлар». «Таклифнома».
9.30 «03» кўрсатуви.
10.00 «Ати-бати...».
10.30 Кипрас Мажейка. «Кичик Европа»дан репортажлар.
11.00 Такрорий фильмлар кинотеатри. «Мементо мори».
*
12.25—15.40
«ЎЗБЕКИСТОН»
ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛИ
12.25 «Мамлакатлар, воқеалар, одамлар».
12.35 «Жаҳон ва биз».
13.00 «Америкага саёҳат».
13.45 Америка Қўшма Штатлари эстрада мусиқаси концерти.
14.15 «Чинсэн» (корейс тилида).
14.55 «Замандас» (қозоқ тилида).
15.25 «Бу турфа олам».
*
РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
15.40 Диснейнинг сеҳрли олами. «Винни-Пухнинг янги саргузаштлари», «Қора плащ».
16.30 Мульти-пульти.
*
16.40—18.10
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
*
РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
18.10 Си-Би-Эс кинотеатри. «Америкачасига хизматкор». Бадиий фильм.
19.55 «Демократлар Американи шу даражага етказишди». Пи-Би-Эс ва «Қувноқ болалар» бирлашмасининг кўрсатуви.
*
21.00 Туркия телевидениеси. Хабарлар.
*
21.20 «Юлдузлар билан суҳбатда».
21.30 «А» программаси.
22.30 «Номлар». Михаил Шуфутинский.

• *«Тано—93»* •

БЕКТЕМИРДА БАЙРАМ БЎЛДИ

Ҳар бир миллатнинг ўз миллий анъаналари, байрамлари бор. Хусусан «Тано» корейс халқининг қадимий, севимли байрамидир. Мустақил Ўзбекистонимизда ҳар бир миллат ва элатга, уларнинг миллий урф-одатларига ҳурмат билан қаралмоқда. Шу боис кунн кеча пойтахтимизда истиқомат қилувчи корейслар ўзларининг «Тано» қадимий халқ байрамларини муносиб нишонладилар. Шу куни Бектемир районидаги марказий ўйингоҳ эрта тонгдан то оқшомга қадар байрам иштирокчилари билан гавжум бўлди. Тошкент шаҳар корейс маданий маркази, Тошкент шаҳар ва Бектемир районидаги «Тикланиш» корейс жамиятлари ташкил этган бу байрамни Бектемир район ҳокими Ш. Ҳикматов очиқ деб эълон қилди ва барчани бу қадимий корейс халқ байрами билан муборакбод этди. Шундан сўнг «Чен-чун», «Надежда», «Сен-сен», «Сен-мур» каби бир қатор бадиий ва ҳаваскорлик жамоалари ранг-баранг концерт дастурларини намойиш этишди.

Таниқли спорт жамоаларининг чиқишлари, улар ижросида таэквондо, сирим, каратэ, кураш каби миллий усулларни қизиқиш билан томоша қилдилар. Байрам иштирокчиларига миллий анъанавий ўйинлар, фольклор ансамблларининг чиқишлари айниқса манзур бўлди. Жумладан, шаҳар корейслар маданий марказида «Надежда» фольклор ансамбли ташкил топганига кўп бўлгани йўқ. Лекин, ансамбль қатнашчилари бой репертуар тузишга улгурдилар. Шу куни улар дастурларидаги бир қатор сара, янги қўшиқларини томошабинлар ҳукмига ҳавола этдилар.

Корейс миллий таомлари, ёдгорлик буюмлари ва матбуот нашрлари кўргазмалари олдидан ҳам кечгача томошабинлар аримади.

— Мен бугунги байрамдан бир олам таассуротлар билан қайтяпман, — дейди Тошкент шаҳар корейс маданий маркази раиси Антон Васильевич Ли, — Бугунги кунда марказимизнинг Тошкентда истиқомат қилувчи 5 мингдан ортиқ аъзоси бор. Уларнинг аксарияти бугунги байрамда иштирок этишяпти. Шу ўринда мен тақдир тақозоси билан Ўзбекистонга келиб қолганим, шу муқаддас юртда яшаш насиб этганлиги учун доим шукур қиламан. Негаки, шу ерда мен иззат-обрў топдим, оилали, бола-чақали бўлдим. Айниқса, Ўзбекистон мустақил бўлгач, ҳар бир миллат-элатга ҳурмат билан қаралаётгани, унинг миллий урф-одатларига кенг йўл берилаётгани бизни хурсанд этмоқда. Шаҳар районларидаги корейс маданий марказларида халқимизнинг урф-одатлари, унутилаёзган анъаналарнини тиклаш борасида бир қатор ишлар олиб бориляпти. Тошкентдаги 20 дан ортиқ мактабда корейс тилини ўқитиш йўлга қўйилган. Низомий номидаги Тошкент Давлат муаллимлар институтида эса корейс тили ўқитувчилари тайёрловчи алоҳида факультетнинг ташкил этилганлиги бизни янада қувонтиради.

Ўзбек ва корейс халқлари кўп жиҳатдан бир-бирларига яқин. Шу томондан оладиган бўлсак «Тано» кўпроқ Наврўз байрамини эслатади. Фақат Наврўз эрта баҳорда, энди экин-тикин ишлари бошланаётган даврда нишонланади. «Тано»ни эса биз экинларни экиб бўлиб, уларнинг баракасини, кузнинг серҳосил келишини тилаб ўтказамиз.

Байрам куни Ўзбекистон Президентлик девонининг масъул ходими С. Саидов, Тошкент шаҳар ҳокими муовини Ш. Жалилов, ХДП Тошкент шаҳар кенгаши биринчи котиби Ш. Шоисламов ҳам қардошларимиз қувончини бирга баҳам кўрдилар.

Зулҳумор ЖУРАЕВА.

СУРАТЛАРДА: бўлиб ўтган байрам тантаналаридан лавҳалар.
Д. АҲМАД олган суратлар.

ФУТБОЛ

Чорак финалчилар аниқланди

● РЕСПУБЛИКА Кубоги учун даъвогарлик қилаётган жамоалар ўртасида иккичорак финал учрашувларининг жавоб ўйинлари бўлиб ўтди. Вилоятимиз вакиллари — Юқоричирчиқнинг «Политотдел» футболчилари «Навбаҳор» жамоасини кескин курашда 4:3 ҳисобида мағлуб этган бўлсаларда навбатдаги босқичга чиқишаолмади. Негаки улар сафарда 0:2 ҳисобида, енгилишган эди. Иккинчи вакилимиз «Чирчиқ» футболчилари Тошкентнинг МХСК жамоасидан 1:4 ҳисобида енгилишди. Бироқ ўз майдонларида ўтказилган биринчи ўйинда 5:1 ҳисобида ютиб, чорак финалга чиқишди. Қолган учрашувларда қуйидаги натижалар қайд этилди: «Наврўз» — «Сурхон» — 2:1, «Трактор» — «Суғдиёна» — 1:0, «Динамо» — «Орол» — 4:1, «Янгиер» — «Пахтакор» — 1:4, «Атласчи» — «Олмалик» — 5:1.

Шундай қилиб саккизта чорак финалчининг 7 таси маълум бўлди. 14-18 июль кунлари бўлиб ўтадиган навбатдаги босқич учрашувларида — «Наврўз» — «Навбаҳор», «Динамо» — «Пахтакор», «Чирчиқ» — «Атласчи» ўзаро учрашишади. Тошкентнинг «Трактор» жамоаси рақиби эса «Насаф» — «Нефтчи» баҳсидан кейин аниқланади. Маълумки, фарғоналик футболчилар Малайзия сафарида бўлганликлари сабабли унинг кубок учрашувлари бироз кейинроқ муҳлатга қолдирилган эди.

• **Спорт** •

ЧИМ УСТИДА ХОККЕЙ

Юқоричирчиқ районидаги «Политотдел» жамоа хўжалиги ўйингоҳида аёллар ўртасида чим устида хоккей бўйича мусобақалар бўлиб ўтди. Бу мусобақаларда Олмаотанинг «Алем-систем», Хўжанднинг «Бинокор», Андижоннинг «Андижанка» ва «Политотдел» жамоа хўжалигининг «Политотдел» спортчилари ўзаро куч синашдилар. Бу командалар иштирокидаги дастлабки биринчи тур ўйинлари бундан аввал Хўжандда бўлиб ўтган эди.

Уч кун давом этган навбатдаги иккинчи тур ўйинларида қуйидаги натижалар қайд этилди:

«Алем-систем» — «Бинокор» — 3:0.

«Политотдел» — «Андижанка» — 1:2.

«Алем-систем» — «Андижанка» — 2:1.

«Политотдел» — «Бинокор» — 3:0.

«Андижанка» — «Бинокор» — 3:0.

«Политотдел» — «Алем-систем» — 1:2.

Иккинчи тур мусобақалари якунларига кўра Тошкент вилояти ҳокимлигининг соврини янги ташкил этилган бўлишига қарамай чиройли ўйинлар кўрсатиб, муҳлислар эътиборини қозонган Хўжанднинг «Бинокор» командасига топширилди. Командалар учинчи-тўртинчи тур ўйинларини Олмаотада, сўнгра Андижонда ўтказадилар ва умумий якунга кўра ғолиб команда аниқланади.

• *Шифокор огоҳлантиради*

ОҚИБАТИ ХАВФЛИ

Қутуриш касаллиги инсониятга жуда қадим замонлардан маълум бўлиб, ўткир кечадиган юқумли касалликдир. Бунда марказий асаб тизими оғир шикастланади. Оқибатда қўзғалиш аломатлари ва кейинчалик фалажлик кузатилиб, ниҳоят ўлим билан тугайди.

Касалликнинг қўзғатувчиси фильтрланувчи вирусни фақат электрон микроскоп ёрдамидагина кўриш мумкин бўлади. У атроф-муҳит таъсирига жуда сезгирдир. Вирус тик тушадиган қуёш нурида 14 соатда, қайнатилганда 1—2 минутда ҳалок бўлади.

Инсонга бу касаллик кўпинча қутурган ит қопганда, ҳайвон тишлаганда, шунингдек унинг сўлаги янги ярага ва ҳатто терининг тирналган, кесилган ерларига, ёки кўз, бурун шиллиқ пардаларига тушганда юқиши мумкин. Тасодифан одам қутурган ҳайвоннинг терисини шилганда ҳам ана шу дардга чалиниб қолиш ҳоллари рўй берган. Қутуриш аввало мияни заҳарлайди. Кейин сўлак безларигача етиб келади. Бу касаллик белгилари пайдо бўлгунга қадар ўтган вақт яширин давр ҳисобланади. У ҳам турли муддатларда бўлиши мумкин. Ит тишлагандан 12—14 кундан то бир неча ойгача, ҳатто бир йилдан ортиқроқ ҳам муддат ичида юзага чиқиши мумкин. Яширин даврнинг узун—қисқалиги ит тишлаган жойнинг қаерда бўлишига, оғир-енгиллигига боғлиқ. Тишланган жой марказий асаб тизимига қанчалик яқин бўлса, киши касалликка тез чалинади. Демак, бош, бўйин, қўл панжалари тишланганда касалликнинг ривожланиши жадаллашади ва бу жойлар хавфли ҳисобланади.

Яширин даврда касалликнинг аломатлари кўринмайди. Умуман, дарднинг кечиши уч даврга бўлинади: биринчи давр — касалликдан хабар берадиган давр бўлиб, унда ҳайвон тишлаган жой ачишади, тортишиб, лўқиллаб оғрийди, бемор ўзини тушкунликка тушгандек ҳис қилади, ғамгин ва кўнгли ғаш бўлади, уйқусизлик қийнайди, иштахаси йўқолади, нафас олиши ҳамда юрак уриши бузилади. Кейин тана ҳарорати кўтарилиб, касалликнинг қўзғалиш даври бошланади. Бу даврда бемор жуда безовта бўлади ва томоқ ютиши қийинлашади. У ташналикдан азоб чекади, сув сўрайди, талвасага тушади...

Қўзғалиш ҳолатидан ўтган беморларда касалликнинг учинчи даври — фалажланиш даври бошланади. Бу давр фақат бир неча соат давом этади. Гоҳо 3—5 кунгача чўзилиши мумкин.

Шуни айтиш керакки, қутуришни даволаш учун ҳозирча самарали усуллар топилганича йўқ. Шунинг учун ҳайвонларда қутуришнинг пайдо бўлиш белгиларини билиб олиш керак. Ит қутурса, кўзга қон қуйилади, оғзидан сўлаги оқиб туради, жунлари хурпайиб, думи осилиб кетади. Итда ҳам фалажланиш даври бошланганда, у гандираклаб юради, оёқларини зўрға босади. Беш — саккиз кун шу аҳволда юриб, кейин ўлади. Қутуриш билан касалланиш бошқа ҳайвонларда — мушук, от, сигир, эшакларда ҳам деярли бир хил ўтади.

Қутуриш касаллигига дучор бўлмаслик учун ҳайвон тишлаган жойни дарҳол совунлаб ювиб, йод эритмасини суртиш керак. Албатта, мусаффоланган дока билан боғлаб қўйиш лозим бўлади. Ўз вақтида врач томонидан ўтказилган эмлаш ишлари одамни ўлимга дучор қиладиган қутуриш касаллигидан сақлаб қолишнинг гаровидир.

Уйда боқиладиган барча итларни рўйхатдан ўтказиш, уларни вақти-вақти билан ветеринария врачлари кўригидан ўтказиб туриш, қутуриш касаллигига қарши эмлатиш ҳамда тегишли паспорт олиш лозим.

Вилоятимизда ҳар йили 5,5 — 6 минг киши ҳайвонлар, асосан итларнинг тишлашидан жабр кўрмоқдалар. Уларга ўз вақтида ёрдам кўрсатиш, қутуришга қарши тадбирлар мажмуини амалга ошириш учун катта маблағлар сарфланмоқда. Баъзи жойларда қутурган итларни йўқотмаслик туфайли кўплаб чорва молларидан айрилиб қолиш ҳоллари мавжуд.

Шундай бўлгач, бу хавфли дарднинг олдини олиш ҳаммамизнинг бурчимиздир.

Т. ЗУФАРОВ,
Тошкент вилояти санитария эпидемиология станцияси ўта юқумли касалликларга қарши кураш бўлимининг мудири.
Ш. БАҲРОМОВ,
шу бўлим шифокори.

Муҳаррир
Н. НАСИМОВ.

ЭЪЛОНЛАР, БИЛДИРУВЛАР

«ТОВОҚСОЙ» ОРОМГОҲИ ЧОРЛАЙДИ

Уруш ва меҳнат фахрийларига хизмат кўрсатадиган «ТОВОҚСОЙ» санаторийси шуни маълум қиладики, бу ерда 1991 йилдан бошлаб дам олиш ва даволаниш учун аҳолига пулли хизмат кўрсатиб келинмоқда.

Санаторий уруш ва меҳнат фахрийлари учун ташкил этилган бўлишига қарамай, мазкур оромгоҳда пулли даволаниш учун барча ёшдаги беморлар қабул қилинади. Улар учун ҳамма зарур шарт-шароитлар муҳайё этилган алоҳида икки ётоқхона корпуси ажратиб берилган.

Санаторий майдони 10 гектар ерни ишғол этган бўлиб, ям-яшил либосга бурканган, ҳузурбахш иқлим шароитига эга бўлган сўлим тоғ бағрига жойлашган. Шифо маскани тажрибали врачлар ва ўрта маълумотли тиббиёт ходимлари билан етарлича таъминланган. Беморлар даволанишнинг иглорефлексотерапия, физиотерапия, озокерито-парафин (шифобахш ўтларнинг суви, облепиха ва наъматак мойлари билан), кислород кўпиги, сув билан даволаш (бишефит ва игнабаргли ванналар қабул қилиш), даволаш физкультураси, дори-дармонлар қабул қилиш турлари ва ҳоказолардан тўла баҳраманд бўлиб ўз дардларига малҳам топадилар. Дам олувчилар учун тўрт маҳал овқат ташкил қилинган. Маданий-оммавий тадбирлар мунтазам ўтказиб борилади.

Йўлланма баҳоси — 24 кунга 42.800 сўм.

Йўлланмани нақд пулга ёки пул ўтказиш йўли билан сотиб олиш мумкин.

Сизлардан харид қилинаётган йўлланмалар ҳақини олдиндан тўлаб қўйган ҳолда дам олиш ва даволанишга муҳтож кишиларингизни оромгоҳимизга юборишларингизни сўраймиз.

Бизнинг манзилгоҳ: Тошкент вилояти, Бўстонлиқ райони, «Товоқсой» қўрғони, «Товоқсой» санаторийси.

Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги
Тошкент вилоят педагогика билим юрти 1993-94 ўқув йили учун сиртқи бўлимга талабалар

ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Сиртқи бўлимга ўрта маълумотли, мактабгача тарбия муассасаларида ишлаётган, камида бир йиллик иш стажига эга бўлган Ўзбекистон Республикаси ҳудудида яшовчи шахслар ўзбек ва рус гуруҳларига қабул қилинадилар.

Аризалар 18 июлгача қабул қилинади.

Кириш имтиҳонлари қуйидаги фанлар бўйича ўтказилади:

Биология (оғзаки), она тили — ёзма (диктант).

Имтиҳонлар 30 июлгача ўтказилади. Сиртқи бўлимга кирувчилар қабул комиссиясига қуйидаги ҳужжатларни топширадилар:

Билим юрти директори номига ариза, ўрта маълумот ҳақидаги ҳужжат (асл нусҳаси), тиббий маълумотнома (086/У варақа), ташкилот тасдиқлаган меҳнат дафтарчасидан кўчирма, 3х4 ҳажмидаги 6 дона сурат. Паспорт шахсан кўрсатилади.

БИЛИМ ЮРТИ МАНЗИЛГОҲИ: 700187, Тошкент шаҳри, Мирзо Улуғбек райони, Темур Малик кўчаси, 112-уй. 63, 49, 89, 74-автобусларининг 1-«Қорасув» бекати.

ГАЗЕТХОНЛАР ДИҚҚАТИГА!
РЕКЛАМА ВА ШАХСИЙ ЭЪЛОНЛАРНИ ЧОП ЭТИШ ЮЗАСИДАН

Сизнинг реклама ва эълонларингиз бизнинг газетамиз саҳифаларида зудлик билан босиб чиқарилади.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концернининг
РЕКЛАМА-АХБОРОТ АГЕНТЛИГИ
бизнинг газетамиз учун

БУЮРТМАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

«ШАРҚ» концерни реклама-ахборот агентлигининг манзили: 700000, Тошкент шаҳри, Ленинград кўчаси. 32-уй, 252-хона.

ТЕЛЕФОНЛАР: реклама — 33-81-42, 46-85-67, 32-57-27, 32-56-66.

БОЛАЛАРНИ МАҚСАДЛИ СУҒУРТА ҚИЛИШ ШАРТНОМАСИ

Суғурта муддати тугагач, суғурта пулига

20 ФОИЗДАН 60 ФОИЗГАЧА

ҚЎШИМЧА ҲАҚ

тўланади!

Тан—жароҳат ва бошқа суғурта ҳолатлари учун

АЛОҲИДА ТЎЛОВЛАР

Сизларни шартномалар тузиш учун Тошкент вилоят давлат суғурта нозирлигида кутамиз.

РИФ "ЭРАТРИ" 56-87-15

Тошкент вилояти Адлия бошқармаси жамоаси бошқарма бошлиғининг биринчи ўринбосари Файзулла Қобулович Фозиловга ўғли **ШУҲРАТнинг** бевақт вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Тошкент ҳақиқати

МУАССИСЛАР: ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ КЕНГАШИ ВА «ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» ЖУРНАЛИСТЛАР ЖАМОАСИ.

БИЗНИНГ МАНЗИЛГОҲ: 700000 ТОШКЕНТ, ГСП ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32.

Телефонлар:
ХАТЛАР ВА ОММАВИЙ ИШЛАР БЎЛИМИ — 33-40-48.
АХБОРОТ, ТИЖОРАТ ВА ЭЪЛОНЛАР БЎЛИМИ — 33-99-15.

● Эълон ва билдирувлар кечиктирилмай чоп этилиши кафолатланади.
● Факт ва далилларнинг ҳаққонийлиги учун мақолалар муаллифлари масъулдирлар.
● Фойдаланилмаган мақолаларга ёзма жавоб қайтарилмайди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Маҳкамасининг Ишлар Бошқармаси ҳузуридаги «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. Индекс: 64672. 1 2 3 4 5 6

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 000094. Буюртма Г—277. 29905 нусхада босилди, ҳажми—2 босма табоқ. Офсет усулида босилган, қоғоз бичими А—2. Босишга топшириш вақти—20.30. Босишга топширилди 20.00